

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням приймальної комісії Національної
академії внутрішніх справ
від 21 травня 2026 року, протокол № 5

Голова приймальної комісії
генерал поліції третього рангу

Руслан СЕРБИН

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю К9 «Правоохоронна діяльність»**

Розглянуто та ухвалено на засіданні
науково-методичної ради Національної
академії внутрішніх справ (протокол № 5
від 19.05.2026)

ЗМІСТ

«ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»	3
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС».....	15
«ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА».....	27
«ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»	34
«КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»	55
«КРИМІНАЛІСТИКА»	72
«ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»	100

«ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»

ТЕМА № 1. ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ, СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ.

Розуміння держави в історії державно-правової думки. Поняття держави, її соціальна цінність. Походження держави. Загальне та особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві. Розвиток держави, її історичні типи. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства. Правова держава та її основні ознаки. Правова держава і громадянське суспільство: аспекти співвідношення.

ТЕМА № 2. ФОРМА ДЕРЖАВИ.

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю. Форма правління. Монархічна та республіканська форми правління, їх види та основні риси. Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, співдружність, союз, унія, їх основні ознаки та особливості. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою. Поняття державного (політичного) режиму, його співвідношення з формою правління, формою державного устрою. Види державних (політичних) режимів. Особливості елементів форми держави України.

ТЕМА № 3. ФУНКЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ.

Поняття функцій держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність функцій держави, їх розвиток на різних етапах розвитку держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки. Становлення і збагачення функцій соціального обслуговування. Екологічна функція. Розвиток функцій захисту правопорядку, охорони власності, прав і свобод громадян в секторі безпеки та оборони. Євроінтеграційні аспекти забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності Національної поліції. Зовнішні функції держави, їх розвиток у сучасному світі. Основні та неосновні функції. Постійні й тимчасові функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави. Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки, види. Поняття державного апарату, його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії. Правоохоронні органи у механізмі держави та їх роль у здійсненні державних функцій. Вимоги до державного апарату в умовах становлення демократичної правової держави. Поняття про нульову толерантність в діяльності правоохоронних органів. Основні напрями вдосконалення організації і діяльності механізму держави України та правоохоронних органів.

ТЕМА № 4. СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ.

Поняття державотворення. Актуальні питання визнання: теорії визнання, форми та види. Типи держав: формаційний і цивілізаційний підходи до типу держав. Причини багатоманіття сучасних концепцій держави. Зміст основних сучасних концепцій держави. Доктрина держави загального добробуту (благоденства). Теорія плюралістичної демократії. Теорія еліт та елітарної демократії. Концепція правової держави. Концепція соціальної держави. Теорія конвергенції. Теорія солідаризму. Теорія «глобалізації». Використання сучасних концепцій держави в процесі державотворення в Україні.

ТЕМА № 5. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ОБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА.

Розуміння права в історії державно-правової думки. Поняття права, його соціальна цінність. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Історичні типи права. Функції права. Спеціально-юридичні функції права. Право і управління. Правові форми діяльності держави. Право і державний примус. Поняття права, його відмінні ознаки. Різноманітність визначень права. Об'єктивне право. Сутність, зміст, структура і соціальна цінність об'єктивного права. Право і закон. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права, їх характеристика. Структура та форми права.

ТЕМА № 6. СИСТЕМА ПРАВА ТА СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА.

Поняття норми права, її основні ознаки та види. Структура норми права. Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика. Основи і принципи побудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі і інститути права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативно-правових актів. Кодифікація, інкорпорація та консолідація. Систематизація нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України.

ТЕМА № 7. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ФОРМИ (ДЖЕРЕЛА) ПРАВА.

Поняття правоутворення та правотворчості. Суб'єкти та види правотворчості. Правотворчий процес. Поняття і види форм (джерел) права, їх особливості. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права. Види нормативно-правових актів, що регулюють діяльність правоохоронних органів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб.

ТЕМА № 8. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА.

Поняття, форми реалізації норм права. Методи забезпечення реалізації норм права. Виконання як форма реалізації норм права. Використання як форма

реалізації норм права. Дотримання як форма реалізації норм права. Соціальний і правовий зміст реалізації норм права. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів правопорядку. Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб'єкти і стадії застосування норм права. Вимоги правильного застосування норм права. Акти застосування норм права. Прогалини в законодавстві та шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону. Юридичні колізії та шляхи їх вирішення. Особливості застосування норм права правоохоронцями. Вимоги правильного застосування норм права правоохоронцями. Акти застосування норм права, що видаються правоохоронцями. Поняття, необхідність і цілі тлумачення нормативно-правових актів. Види і способи тлумачення норм права. Акти тлумачення норм прав, поняття і класифікація. Тлумачення правових норм у правозастосовній діяльності. Тлумачення норм права, що здійснюється поліцейськими.

ТЕМА № 9. ПРАВОВІДНОСИНИ.

Поняття і основні риси правових відносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Склад і зміст правовідносин. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Національна поліція як суб'єкт правовідносин. Поняття та види суб'єктів правовідносин. Поняття та види об'єктів правовідносин. Юридичні факти: поняття і класифікація. Особливості правовідносин за участю працівників Національної поліції. Гендерні аспекти в правових відносинах.

ТЕМА № 10. ПРАВОВА ПОВЕДІНКА.

Соціальна поведінка і її види. Нормативна поведінка. Право і поведінка. Правова поведінка: поняття, ознаки, структура. Види і співвідношення з іншими видами соціальної поведінки. Поняття і ознаки правомірної поведінки. Правові наслідки правомірної поведінки. Стимулювання і заохочення правомірної поведінки, засоби її охорони і захисту. Правопорушення: поняття, ознаки, склад. Види правопорушень. Нульова толерантність.

ТЕМА № 11. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Юридична відповідальність: поняття, ознаки. Види юридичної відповідальності. Перспективна юридична відповідальність. Ретроспективна юридична відповідальність. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності і їх характеристика.

ТЕМА № 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ.

Поняття і форми правового впливу на суспільні відносини. Правове регулювання: поняття, предмет, метод, межі. Стадії процесу правового регулювання. Типи правового регулювання. Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Ефективність правового

регулювання. Особливості механізму правового регулювання у сфері діяльності органів правопорядку. Законність і правопорядок, аспекти співвідношення.

ТЕМА № 13. ПРАВОВА СИСТЕМА. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ.

Правова система. Співвідношення правової системи і системи права, співвідношення правової системи та правової сім'ї. Статичні елементи правової системи. Динамічні елементи правової системи. Юридична практика в правовій системі. Правова система України та перспективи її розвитку. Різноманітність сучасних правових сімей: поняття та види. Романо-германська правова сім'я і її особливості. Структура і джерела англо-американського права. Мусульманське право. Інші правові системи сучасності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Булкат М. С. Теоретико-правові засади розвитку та функціонування судової влади : монографія. Київ : Юрид. думка, 2018. 502 с.
2. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації : монографія у 3 т. / За заг ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка та акад. НАПрН О. В. Скрипнюка. Т.2 : Доктринальний вимір галузевих засад функціонування громадянського суспільства в Україні. Київ : Юридична думка, 2019. 588 с.
3. Дергунова О. І. Психологічний тип праворозуміння: теоретичні основи генезису і трансформацій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2020. 20 с.
4. Дідич Т. О. Правоутворення в Україні: теоретико-правові та практичні аспекти : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 492 с.
5. Дурнов Є. С., Кривицький Ю. В., Сокур Ю. В. Історія держави та права України: термінологічний словник. Київ : Гельветика, 2019. 192 с.
6. Енциклопедія міжнародного права : у 3 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін. Т.3 М–Я. Київ : Академперіодика. 2019. 992 с.
7. Етнокультурна автономія як інститут забезпечення прав національних меншин: світовий досвід і Україна: наукова записка / Кресіна І. О., Явір В. А., Ходаківський М. Д. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 100 с.
8. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник. 2-е вид. перероб. і доп. / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В. О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. 263 с.
9. Загальна теорія права : підруч. / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін. / За ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.
10. Історія політичних і правових вчень : навч. посіб. / Уклад. І. Я. Вдовичин. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. 491 с.
11. Калюжний Р. А. Наукові основи правотворчості та юридичної техніки : курс лекцій / Р. А. Калюжний, Л. О. Шапенко. Київ : Людмила, 2019. 73 с.
12. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Політико-правова система України : підруч. / За заг. ред. В. М. Кириченка. Київ : Центр учбової літератури 2019. 304 с.
13. Кміта О. В. Законність у процесі постанови правової держави в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Острог, 2016. 211 с.
14. Коваль Н. Т. Зasadничі принципи правозастосування у розбудові правової держави: методологічні основи концептуалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Івано-Франківськ, 2019. 20 с.

15. Кононенко В. П.. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН: теорія і практика: монографія. Київ-Одеса: Фенікс, 2018. 483 с.
16. Корунчак Л. А. Генеза та еволюція джерел права: синергетичний підхід [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Корунчак Лариса Анатоліївна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 19 с.
17. Крегул Ю. І. Правознавство. Термінологічний словник [Текст] : навч. посіб. / Ю. І. Крегул, Л. М. Шестопалова ; за ред. проф. Ю. І. Крегула ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 267 с.
18. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 584 с.
19. Крижановська О. В. Інституційні засади правопорядку: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2018. 20 с.
20. Кучук А. М. Основи теорії правового поліцентризму : монограф. / А. М. Кучук. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.
21. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] К. : 2017. 110 с.
22. Макаренко Л. О. Правова культура: теоретико-методологічні основи дослідження: монографія. Київ: Парлам. вид-во, 2019. 576 с.
23. Макушев П. В., Хрідочкін А. В. Теорія правозастосування : навчальний посібник / П. В. Макушев, А. В. Хрідочкін. Дніпро : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 360 с.
24. Мельник А. А. Якість закону: теоретико-методологічний та техніко-юридичний аспекти [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Мельник Алла Анатоліївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 18 с.
25. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. В. Батанова, доктора юридичних наук, професора О. В. Марцеляка, доктора юридичних наук, професора А. Берлінгуера: Київ: Вид-во «ОСНОВА», 2020. 672 с.
26. Наставний Б. Е. Поняття та різновиди помилок у використанні законодавчої техніки: теоретико-правове дослідження [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Наставний Богдан Едуардович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2019. 17 с.
27. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах [Текст] : монографія / І. І. Онищук ; Ун-т Короля Данила, Нац. акад. прав. наук України, Лаб. акад. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. 2-ге вид., стер. Харків : Право, 2019. 224 с.
28. Оптимізація правотворчої діяльності: теоретико-правові засади : монографія / за заг. ред. Н. М. Пархоменко. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 512 с.

29. Паламарчук В. А. Правовий режим державної території (теоретико-правове дослідження) [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Паламарчук Вікторія Андріївна ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 20 с.

30. Пендюра М. М. Граматичне (мовне) тлумачення норм права як необхідний та ефективний спосіб забезпечення якісного правотворчого процесу у правовій системі України // Національні правові системи в умовах глобалізації (пам'яті професора О. Г. Мурашина) : зб. матеріалів круг. столу (м. Київ, 21 берез. 2019 р.) / Редкол. : А. М. Завальний, Ю. В. Кривицький, Н. В. Лазнюк. Київ : НАВС, 2019. 160 с.

31. Пендюра М. М. Роль права як аксіологічного феномена в розвитку сучасної демократичної, правової соціальної держави // Стан дотримання прав людини в умовах сучасності: теоретичні та практичні аспекти [Текст] : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 22 берез. 2018 р.) / [В. В. Черней, С. С. Чернявський, Д. В. Андрєєв, Б. В. Калиновський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 257 – 260

32. Петков С. Поліетнічна Україна: формування поліетнічного та полірелігійного складу населення на теренах Східної Європи з найдавніших часів до XIX ст. / Сергій Петков. Київ: «Видавничий дім АртЕк. 2019. 152 с.

33. Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України: наукова записка / Кресін О. В. (кер. авт. кол.), Проценко І. М., Савчук К. О., Стойко О. М. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 160 с.

34. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. ф-тів і закл. вищ. освіти : навч. посіб. / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2019. 1024 с.

35. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник / Н. І. Петрецька, Ю. М. Бисага, Д. М. Белов та ін. ; за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Ужгород, Видавничий дім "Гельветика", 2018. 482 с.

36. Правова держава : історія, теорія, методологія [Текст] : навч. посіб. / Ю. П. Лісовська, П. М. Лісовський, С. А. Подоляка. К. : Кондор, 2018. 347 с.

37. Правозастосування : навч. посіб. / О. А. Назаренко та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарєва. Київ : НАВС, ФОП Маслаков, 2020. 160 с.

38. Савченко К. Ю. Судова практика як елемент правової системи України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Савченко Катерина Юнірівна ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. Київ, 2019. 20 с.

39. Свириденко Г. В.. Правомірна поведінка: сучасний контекст: монографія. К.: Видавництво «Юридична думка», 2018. 212 с.

40. Севрюков Д. К. Суверенітет. Генеалогія ідеї в контексті політичної та правової історії : монографія. К. : Талком, 2018. 234 с.

41. Сімутіна Я. В. Юридичні факти в механізмі правового регулювання трудових відносин: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2018. 436 с.

42. Старосольський В. Й. Держава і політична влада. Ч. 2. К. : Видавництво ЛОГОС України, 2017. 472 с.

43. Сухонос В. В. Механізм держави і місцеве самоврядування: дихотомія антиномії і симбіозу в конституційно-правовій парадигмі: монографія / В. В. Сухонос. Суми: Університетська книга, 2018. 287 с.
44. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
45. Теорія держави і права : посіб. для підгот. до іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2018. 196 с.
46. Теорія держави і права в тестових завданнях: навч. посібник / Кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 716 с.
47. Теорія держави і права. Збірник тестових завдань. Частина І: Навч.-метод. посібник. / Боняк В. О., Лантух І. С., Сердюк І. А., Христова Ю. В. Дніпро: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 60 с.
48. Теорія держави та права : навч. посіб. / В. П. Власенко та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарєва. Київ : 7БЦ, 2022. 472 с.
49. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
50. Теорія держави та права : навч. посіб. для підготов. до атест. здоб. вищої освіти / Є. В. Білозьоров та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 116 с.
51. Теорія держави та права : практикум / Є. В. Білозьоров та ін. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 166 с.
52. Теорія держави та права: підготовка до державної атестації : навчальний посібник / Є. В. Зозуля, І. В. Іванов, А. В. Гончаров; за заг. ред. Є. В. Зозулі. ДЮІ МВС України. Херсон : Олді-плюс, 2018. 164 с.
53. Теорія та практика правозастосування у тестових завданнях: навч. посіб. / Л. Р. Наливайко, Р. З. Голобутовський, Е. В. Звягіна, І. С. Кузьміна, О. І. Наливайко, О. С. Чепік-Трегубенко; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: Хай-Тек Прес, 2017. 316 с.
54. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн в питаннях і відповідях : навч. посіб. / Д. А. Тихоненков. Харків : Право, 2019. 247 с.
55. Харченко Н. П. Структура правового режиму: загальнотеоретична характеристика. *Науково-практичний журнал «Прикарпатський юридичний вісник»*. 2019. Вип. 1 (22). С. 25 – 28.
56. Шапошніков А. О. Квазідержави як феномен сучасної політики [Текст] : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Шапошніков Антін Олегович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 17 с.

57. Шемшученко Ю. С., Оніщенко Н. М, Скрипнюк О. В. Та ін. Правова ідеологія як засадничий принцип консолідації українського суспільства. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ. 2018. 86 с.

58. Шутак І. Д. Розвиток теорії та практики юридичної техніки. Харків : Право, 2018. 366 с.

59. Щербина В. С. Засоби законодавчої техніки: теоретико-правові аспекти формування та вдосконалення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2019. 16 с.

60. Явір В. А. Етнополітична інтеграція та дезінтеграція у сучасному світі: політико-правовий концепт : монографія. Київ : Логос, 2018. 452 с.

Інформаційні ресурси

1. Академічна доброчесність URL: <https://saiup.org.ua/wp-content/uploads/2020/04/Integrity-bulletin-07.pdf>

2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія URL: <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>

3. Бібліотека Національної академії внутрішніх справ URL: <https://library.naiau.kiev.ua/>

4. Європейський суд з прав людини URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c=>

5. Сайт Міністерства внутрішніх справ України URL: <https://mvs.gov.ua/>

6. Сайт Міністерства юстиції України URL: <https://minjust.gov.ua/>

7. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка URL: www.library.univ.kiev.ua

8. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія” URL: <http://www.library.ukma.edu.ua/>

9. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

10. Національна Парламентська бібліотека України URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

11. Сайт кафедри теорії держави та права НАВС. URL: <http://www.naiau.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-teoriyi-derzhavi-ta-prava.html>

12. Центр європейського і порівняльного права URL: <http://www.ecle.gov.ua/>

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття теорії держави і права як фундаментальної юридичної науки, навчальної дисципліни.
2. Предмет і методологія теорії держави та права.
3. Функції теорії держави та права.
4. Система юридичних наук і місце в них теорії держави та права.
5. Значення вивчення ТДП для підготовки юристів.
6. Поняття та ознаки права.
7. Поняття та ознаки держави.
8. Поняття суверенітету та його види.
9. Право і держава: аспекти співвідношення.
10. Загальна характеристика Конституції України 1996р.
11. Теорії походження держави.
12. Передумови виникнення держави.
13. Нові підходи до типології держав. Історичні типи держав.
14. Поняття та структура суб'єктивного права.
15. Політична система суспільства: поняття, основні функції та елементи.
16. Місце і роль держави в політичній системі України.
17. Поняття та класифікація функцій держави.
18. Внутрішні функції держави: поняття і зміст.
19. Зовнішні функції держави: поняття та зміст.
20. Форми і методи здійснення функцій держави.
21. Роль Національної поліції в здійсненні державних функцій.
22. Поняття та елементи форми держави.
23. Поняття та види форми правління. Їх характеристика.
24. Поняття та види форми державного устрою. Їх характеристика.
25. Поняття та види державно-правового режиму.
26. Характеристика різновидів демократичного режиму.
27. Особливості елементів форм Української держави.
28. Механізм держави як система державних організацій.
29. Поняття та структура державного апарату України.
30. Принципи організації та функціонування апарату держави.
31. Поняття та ознаки органів держави.
32. Види органів держави.
33. Національна поліція в механізмі держави.
34. Поняття та ознаки правової держави.
35. Поняття та ознаки соціальної держави.
36. Поняття громадянського суспільства та основні риси.
37. Доктрина держави загального благоденства та технократії.
38. Основні ідеї марксистського вчення про державу.

39. Основні положення теорії плюралістичної демократії.
40. Теорія еліт та елітарної демократії.
41. Поняття та види державної дисципліни.
42. Класифікація конституційних прав громадян України.
43. Поняття предмету та методу правового регулювання.
44. Поняття права та його соціальна цінність.
45. Принципи права та їх характеристика.
46. Поняття та види функцій права.
47. Характеристика спеціально-юридичних функцій права.
48. Поняття системи права.
49. Структура права та характеристика її елементів.
50. Основні елементи системи права і їх характеристика.
51. Поняття і зміст системи законодавства.
52. Співвідношення системи права і системи законодавства.
53. Місце та роль Основного Закону в системі законодавства.
54. Поняття і види систематизації нормативно-правових актів.
55. Поняття і види соціальних норм, їх основні властивості.
56. Види норм права.
57. Структура норм права.
58. Норма права і стаття нормативно-правового акту.
59. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.
60. Суб'єкти та види правотворчості.
61. Принципи правотворчості.
62. Стадії правотворчості.
63. Поняття і види форм /джерел/ права.
64. Нормативно-правовий акт як основна форма /джерело/ права України.
65. Види нормативно-правових актів.
66. Закон та його види.
67. Види нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Національної поліції.
68. Дія нормативно-правових актів у просторі та за колом осіб.
69. Дія нормативно-правових актів у часі.
70. Поняття та форми реалізації норм права.
71. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності Національної поліції.
72. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.
73. Стадії застосування норм права.
74. Способи тлумачення норм права.
75. Поняття і види тлумачення норм права.
76. Офіційне та неофіційне тлумачення норм права.

77. Тлумачення норм права за обсягом.
78. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення.
79. Тлумачення норм права, що здійснюється працівниками Національної поліції.
80. Акти застосування норм права, що видаються Національною поліцією.
81. Вимоги правильного застосування норм права працівниками Національної поліції.
82. Поняття і основні ознаки правовідносин.
83. Види правовідносин і критерії їх класифікації.
84. Склад правовідносин.
85. Зміст правовідносин.
86. Поняття і види об'єктів правовідносин.
87. Поняття суб'єктивного права та його структура.
88. Поняття та види суб'єктів права.
89. Види суб'єктивних прав людини і громадянина та їх характеристика.
90. Поняття та класифікація юридичних фактів.
91. Види правової поведінки.
92. Правова поведінка: поняття та ознаки.
93. Поняття та ознаки правомірної поведінки.
94. Види правомірної поведінки.
95. Правопорушення: поняття, ознаки та види.
96. Склад правопорушення та характеристика його елементів.
97. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.
98. Мета та функції юридичної відповідальності.
99. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.
100. Види юридичної відповідальності.
101. Гарантії законності.
102. Поняття та принципи законності.
103. Поняття і структура правосвідомості.
104. Правова культура: поняття і структура.
105. Правове регулювання як різновид правового впливу на суспільні відносини.
106. Стадії процесу правового регулювання.
107. Поняття механізму правового регулювання та його структура.
108. Поняття правової системи та характеристика її елементів.
109. Основні види правових сімей та їх характеристика.
110. Поняття та елементи правового статусу особи.

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС»

ТЕМА № 1. Поняття адміністративного права

Дефініція адміністративного права. Предмет адміністративного права. Відносини публічного управління, або публічно-управлінські відносини. Відносини відповідальності публічної адміністрації, або судового і адміністративного оскарження її дій. Відносини, що виникають при наданні адміністративних послуг. Відносини відповідальності за порушення загальнообов'язкових правил, установлених публічною адміністрацією. Публічна адміністрація і відносини адміністративних зобов'язань. Публічне адміністрування.

ТЕМА № 2. Метод адміністративного права

Поняття методу правового регулювання суспільних відносин. Метод субординації. Метод координації. Метод реординації. Приписи в адміністративно-правовому регулюванні. Заборони в адміністративно-правовому регулюванні. Дозволи в адміністративно-правовому регулюванні. Владність адміністративно-правового регулювання.

ТЕМА № 3. Соціальне призначення адміністративного права

Виникнення адміністративного права. Публічність адміністративного права. Адміністративне право у галузевій класифікації правової системи. Структура адміністративного права. Функції адміністративного права. Джерела адміністративного права. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права. Відмежування адміністративного права від інших галузей права. Розмежування адміністративного і цивільного права. Розмежування адміністративного і фінансового права. Розмежування адміністративного і корпоративного права.

ТЕМА № 4. Суб'єкти адміністративного права

Поняття суб'єктів адміністративного права. Соціальні та юридичні ознаки суб'єкта адміністративного права. Суб'єкт адміністративного права і суб'єкт адміністративних правовідносин. Складові адміністративної правосуб'єктності. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Публічна адміністрація як суб'єкт адміністративного права. Громадяни як суб'єкти адміністративного права. Іноземці як суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян. Види об'єднань громадян. Політичні партії та громадські об'єднання. Способи легалізації громадських об'єднань.

ТЕМА № 5. Адміністративний процес

Зміст адміністративного процесу. Адміністративний процес і предмет адміністративного права. Специфіка адміністративно-процесуальних норм. Специфіка адміністративно-процесуальних відносин. Вузкий та широкий підходи до розуміння адміністративного процесу: історичний і сучасний аспекти. Адміністративна юрисдикція: традиційні уявлення і нормативна сучасність. Структура адміністративного процесу. Поняття адміністративної справи. Форми адміністративного судочинства. Адміністративна юрисдикція.

ТЕМА № 6. Адміністративна реформа

Стратегічний контекст, мета та ключові пріоритети реформи державного управління за Стратегією до 2021 року та Стратегією на 2022–2025 роки. Концепція національної системи стратегічного планування (2025). Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2026-2030 роки. Дорожня карта реформи державного управління (2025-2030). Мета і завдання адміністративної реформи. Напрями і етапи адміністративної реформи.

ТЕМА № 7. Поняття публічної адміністрації

Категорія «публічна адміністрація» в нормативних і літературних джерелах. Функціональний підхід до розуміння публічної адміністрації. Організаційно-структурний підхід до розуміння публічної адміністрації. Публічна влада (влада народу, державна влада (законодавча, виконавча, судова), місцеве самоврядування) і публічна адміністрація. Дефініція категорії «публічна адміністрація». Органи публічної адміністрації.

ТЕМА № 8. Президент України і публічна адміністрація

Президент України і система органів публічної адміністрації. Співвідношення Президента України з гілками влади. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади. Повноваження Президента України щодо формування структур публічної адміністрації. Повноваження Президента України щодо визначення змісту діяльності структур публічної адміністрації. Повноваження Президента України щодо забезпечення законності у сфері публічного адміністрування. Повноваження Президента України щодо управління у сферах національної безпеки та оборони держави. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби Президента України. Акти Президента України.

ТЕМА № 9. Органи виконавчої влади в публічній адміністрації

Місце Кабінету Міністрів України в системі органів публічної адміністрації. Поняття центральних органів виконавчої влади як суб'єктів публічної адміністрації. Види органів виконавчої влади. Міністерства та правові засади діяльності міністерств. Акти міністерств. Адміністративно-правовий статус державних служб, державних агентств, державних інспекцій, комісій, бюро. Інші центральні органи виконавчої влади. Центральні органи

виконавчої влади із спеціальним статусом в системі органів публічної адміністрації. Центральні органи виконавчої влади діяльність яких спрямовується і координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України. Взаємодія центральних органів виконавчої влади з іншими суб'єктами публічної адміністрації. Види місцевих органів виконавчої влади. Військово-цивільні адміністрації. Обласні військові адміністрації. Районі військові адміністрації. Військові адміністрації населених пунктів.

ТЕМА № 10. Органи місцевого самоврядування в публічній адміністрації

Поняття органів місцевого самоврядування як суб'єктів публічної адміністрації. Основні принципи місцевого самоврядування. Делегування повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям. Територіальна громада. Сільська, селищна, міська рада. Сільський, селищний, міський голова. Виконавчі органи сільської, селищної, міської ради. Районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст. Органи самоорганізації населення. Власні (самоврядні) повноваження. Делеговані повноваження. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Взаємодія місцевих органів місцевого самоврядування з іншими у суб'єктами публічного адміністрування.

ТЕМА № 11. Публічна служба

Поняття публічної служби. Види публічної служби. Державна служба. Поняття державної служби. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу. Проходження державної служби. Обмеження, пов'язані з проходженням державної служби. Класифікація посад. Ранги державних службовців. Припинення державної служби. Служба в органах місцевого самоврядування. Дипломатична служба. Служба в системі МВС України. Військова та альтернативна (невійськова) служба. Інші види публічної служби.

ТЕМА № 15. Форми та методи публічного адміністрування

Поняття форм публічного адміністрування. Види форм публічного адміністрування. Адміністративна нормотворчість. Адміністративне розпорядництво. Адміністративний договір. Реєстраційні та інші юридично значущі дії. Організаційні дії. Матеріально-технічні операції.

Поняття методів публічного адміністрування. Види методів публічного адміністрування. Переконавання в публічному адмініструванні. Заохочення в публічному адмініструванні. Примус в публічному адмініструванні. Види примусових заходів в публічному адмініструванні. Заходи запобігання. Заходи попередження. Заходи відповідальності за порушення установлень публічної адміністрації.

ТЕМА № 16. Забезпечення законності публічного адміністрування

Поняття законності. Гарантії забезпечення законності. Правовий механізм забезпечення законності. Способи забезпечення законності. Контроль як спосіб забезпечення законності. Нагляд як спосіб забезпечення законності. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності.

ТЕМА № 17. Поняття адміністративних послуг

Адміністративні послуги як засіб реалізації прав громадян. Акти адміністративних послуг. Дефініція адміністративної послуги. Нормативні акти, які встановлюють загальні засади щодо надання адміністративних послуг. Нормативні акти, які встановлюють підстави та процедури надання окремих видів адміністративних послуг. Регулювання адміністративних послуг законами. Регулювання адміністративних послуг актами Кабінету Міністрів. Регулювання адміністративних послуг актами центральних органів виконавчої влади. Регулювання адміністративних послуг місцевими органами публічної адміністрації.

ТЕМА № 18. Загальні положення адміністративного судочинства

Поняття адміністративного судочинства. Характеристика Кодексу адміністративного судочинства України. Завдання адміністративного судочинства. Принципи адміністративного судочинства. Поняття адміністративного позову. Система адміністративних судів. Місцеві адміністративні суди. Апеляційні адміністративні суди. Касаційний адміністративний суд України. Компетенція адміністративних судів. Сторони в судовому адміністративному процесі. Інші учасники адміністративного судового процесу. Докази в адміністративному судочинстві.

Провадження в суді першої інстанції. Право на звернення до адміністративного суду. Апеляційне провадження. Поняття апеляції в адміністративному судочинстві. Суд апеляційної інстанції. Порядок і строки апеляційного оскарження. Касаційне провадження. Поняття касації в адміністративному судочинстві. Суд касаційної інстанції. Право на касаційне оскарження. Провадження за нововиявленими обставинами. Підстави для провадження за нововиявленими обставинами.

Поняття заходів процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Попередження. Видалення із залу судового засідання. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом. Привід. Особливості застосування заходів процесуального примусу.

ТЕМА № 19. Законодавче забезпечення відповідальності за адміністративні правопорушення (проступки)

Конституційність відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень. Законодавство України про адміністративні правопорушення.

Характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення. Характеристика інших актів законодавства щодо адміністративних правопорушень. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

ТЕМА № 20. Поняття та склад адміністративного правопорушення (проступку)

Визначення адміністративного проступку в законодавстві. Історія поняття «адміністративний проступок» і його співвідношення з поняттям «адміністративне правопорушення». Апостеріорні і апріорні ознаки адміністративного проступку. Суспільна небезпечність і шкідливість адміністративного проступку. Співвідношення адміністративного проступку і злочину. Співвідношення адміністративного і дисциплінарного проступку.

Поняття складу адміністративного проступку. Види складів адміністративного проступку. Система ознак складу. Об'єкт адміністративного проступку. Об'єктивна сторона адміністративного проступку. Суб'єкт адміністративного проступку. Суб'єктивна сторона адміністративного проступку. Вчинення адміністративного правопорушення умисно. Вчинення адміністративного правопорушення з необережності. Види адміністративних правопорушень. Запобігання адміністративним правопорушенням.

ТЕМА № 21. Адміністративна відповідальність

Поняття і підстави адміністративної відповідальності. Законодавче забезпечення адміністративної відповідальності. Відокремлення адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Принципи адміністративної відповідальності. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність. Відповідальність посадових осіб. Відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів. Відповідальність іноземних громадян і осіб без громадянства. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність). Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

Поняття адміністративного стягнення. Мета адміністративного стягнення. Система адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Основні і додаткові адміністративні стягнення.

Загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду. Забезпечення законності при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення.

ТЕМА № 22. Загальні засади адміністративно-деліктного провадження (провадження в справах про адміністративні проступки)

Поняття адміністративно-деліктного провадження. Завдання адміністративно-деліктного провадження. Порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення. Загальна характеристика заходів забезпечення адміністративно-деліктного провадження. Складення протоколу про адміністративне правопорушення. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення. Види постанов по справі про адміністративне правопорушення.

Поняття стадії адміністративно-деліктного провадження. Порушення справи. Адміністративне розслідування. Докази і доказування у справі про адміністративне правопорушення. Види доказів. Оцінка доказів. Розгляд справи. Суб'єкти, які розглядають справи про адміністративні правопорушення. Підготовка справи до розгляду. Винесення постанови. Види постанов. Перегляд постанови. Оскарження постанови. Перегляд постанови вищестоящим керівником. Виконання постанови. Звернення постанови до виконання. Безпосереднє виконання постанови. Особливості виконання постанов про накладення окремих адміністративних стягнень.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р., № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України – 2005 р., № 5, (№№ 35-36, 37). – Ст. 446.
3. Про Кабінет Міністрів України: Закон від 27.02.2014 № 794-VII // Голос України від 01.03.2014. - № 39, / Спецвипуск /.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст.170.
5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. // Голос України від 03.08.2011 - № 142.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII// [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua).
7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року // Урядовий кур'єр від 15.02.2011 - № 28.
8. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. // Офіційний вісник України. – 13 липня 2001 р. – № 26. – Ст. 1151.
9. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15.01.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 79.
10. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.
11. Про запобігання корупції : Закон від 14.10.2014 № 1700-VII // [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua).
12. Закон України «Про звернення громадян» // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №47. - Ст.256.
13. Закон України «Про громадські об'єднання» // Офіційний вісник України, від 27.04.2012, № 30, стор. 26, стаття 1097, код акту 61211/2012
14. Про Національну поліцію : Закон від 02.07.2015 № 580-VIII [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua).
15. Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.12 // Урядовий кур'єр від 10.10.2012 № 184.
16. Положення про Офіс Президента України // затверджено Указом Президента України від 25 червня 2019 року № 436/2019 // Офіційний вісник Президента України – 2019 р., № 51, стаття 1734.
17. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 // [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)

18. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року, Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 // [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua).

19. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні : навчальний посібник : у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Фелика. Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 622 с.

20. Адміністративне право України (загальна частина) : навчальний посібник / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С.С. Єсімов та ін. вид. 2-е, доп. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с. URL: <https://surl.lu/sgxjul>

21. Адміністративне право України (Загальна частина): за ред. О.А. Задохайло. 2022. С. 314.

22. Адміністративне право України : підручник / В.В. Середа, О.Л. Хитра, Ю.С. Назар, Д.І. Йосифович, Я.М. Когут та ін.; за заг. ред. Ю.С. Назара. Львів: ЛьвДУВС, 2021 660 с. URL: <http://surl.li/aqvoue>

23. Адміністративне право України. Підручник за ред. Діхтієвський П.В. Вид. Людмила. 2023. 772 с.

24. Адміністративне право: підручник / А.Є. Фоменко, Е.О. Сидорова, М.П. Юніна; ред. Юнін О.С. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2022. 428 с. <https://surl.li/ozvipx>

25. Адміністративний процес : навчальний посібник / О.Ю. Салманова, А.Т. Комзюк, С.М. Гусаров та ін.; за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка. Харків: ХНУВС, 2022. 412 с. URL: <http://surl.li/rmnrsv>

26. Адміністративний процес України: підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. URL: <https://surl.li/adzcen>

27. Адміністративно-правова реформа в Україні / за заг. ред. С. В. Петкова. Київ: КНТ, 2022. 180 с.

28. Вітвіцький С.С., Хайлова Т.В., Пересада О.М. Адміністративне право та процес: навчальний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2022. 320 с.

29. Галунько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.

30. Голобутовський Р.З., Логвиненко Б.О. Адміністративне право під час дії особливих правових режимів: навчальний посібник (у визначеннях, таблицях і схемах). Дніпро: ДДУВС, 2024. 176 с. URL: <https://surl.li/kliuni>

31. Загальне адміністративне право України : підручник / за заг. ред.: акад. С. Ківалова і проф. Л. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 792 с.

32. Загальне адміністративне право. Видання друге. За заг.ред Бевзенко В.М та ін. Видавничий дім «Гельветика». 2023. 688 с.

33. Особливе адміністративне право : підручник / за ред. Бернда Візера, Ярослава Лазура, Тетяни Карабін, Олександра Білаша. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с.

34. Сидоренко Н. С. Публічна служба : навч. посіб. / Н. С. Сидоренко, С. О. Шевченко, Н. А. Липовська. Дніпро : ДДУВС, 2022. 264 с.

35. Трещов М. М. Сучасні інструменти розвитку громад: навч. посіб. / М. М. Трещов, А. Ю. Мунько. Дніпро : ДДУВС, 2023. 328 с.

36. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.

37. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. О.В. Кузьменко, В.Г. Чорної. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 700 с.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Адміністративна відповідальність у заходах державного примусу.
2. Адміністративна процедура і адміністративний процес: проблема співвідношення.
3. Адміністративна юрисдикція: традиційне розуміння і нормативна сучасність.
4. Адміністративна юстиція і адміністративне судочинство: сутність і співвідношення понять.
5. Адміністративне і поліцейське право: сутність співвідношення.
6. Адміністративне право і правова держава.
7. Адміністративне правопорушення і адміністративний проступок: історико-правова природа, перехідна доктрина і сучасний вимір.
8. Адміністративний процес в теорії і законодавстві.
9. Адміністративний процес і адміністративно-процесуальне право: проблеми детермінації.
10. Адміністративні (публічні) послуги: історико-правова природа і сучасний вимір.
11. Адміністративно-деліктне провадження: сучасний стан і шляхи оптимізації.
12. Адміністративно-правова спадщина: А.І Єлістратова.
13. Адміністративно-правова спадщина: А.П. Ключніченко.
14. Адміністративно-правова спадщина: В.Б. Авер'янова.
15. Адміністративно-правова спадщина: В.К. Шкарупи.
16. Адміністративно-правова спадщина: В.Л. Ковалевського.
17. Адміністративно-правова спадщина: Л.В. Ковалю.
18. Адміністративно-правова спадщина: М.Й. Куплеваського.
19. Адміністративно-правова спадщина: М.М. Дорогих.
20. Адміністративно-правова спадщина: О.М. Якуби.
21. Адміністративно-правова спадщина: Ю.Л. Панейка.
22. Адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації.
23. Адміністративно-правові режими.
24. Адміністративно-правові форми діяльності публічної адміністрації.
25. Визначення адміністративного права в роботах українських вчених.
26. Відносини адміністративних зобов'язань.
27. Відносини оскарження в адміністративному праві.
28. Відповідальність за вчинення адміністративного проступку і проблеми її законодавчого забезпечення.
29. Гносеологія адміністративного делікту.
30. Деліктна складова адміністративного права.
31. Детермінація відносин реординації: історія і сучасність.
32. Дотримання антикорупційного законодавства в діяльності публічної адміністрації.
33. Загальні засади реформування адміністративного права: сучасні

погляди на його роль, зміст і систему.

34. Запровадження адміністративної юстиції в Україні.
35. Напрями удосконалення адміністративно-правового статусу Кабінету Міністрів України.
36. Недоліки традиційного поділу органів виконавчої влади на вищі, центральні і місцеві.
37. Ознаки адміністративного делікту: онтолого-гносеологічний вимір.
38. Онтологія адміністративного делікту.
39. Основні концепції адміністративного процесу в роботах українських вчених.
40. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди В.Б. Авер'янова.
41. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди Є.В. Додіна.
42. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди Р.С. Мельника.
43. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди А.О. Селіванова.
44. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди О.Ф. Андрійко.
45. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди Н.Р. Нижник.
46. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди С.Ф. Константинова.
47. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди А.Т. Комзюка.
48. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди В.К. Колпакова.
49. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди Д.М. Лук'янця.
50. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди Т.О. Коломоєць.
51. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди О.В. Кузьменко.
52. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди Х.П. Ярмачі.
53. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди В.М. Гаращука.
54. Персоналії сучасного українського адміністративного права: теоретичні погляди В.М. Бевзенка.
55. Поліструктурність адміністративного права: обґрунтування в дослідженнях українських вчених.
56. Поняття адміністративного права: теоретичний пошук і сучасне розуміння.

57. Поняття публічного адміністрування.
58. Поняття публічної адміністрації в теорії адміністративного права.
59. Предмет адміністративного права: традиційний підхід і сучасне бачення.
60. Президент України і система органів публічної адміністрації.
61. Проблема шкідливості і суспільної небезпеки адміністративного проступку.
62. Публічна адміністрація і відносини адміністративних зобов'язань.
63. Публічна влада і публічна адміністрація: сутність і співвідношення понять.
64. Публічне управління в теорії адміністративного права.
65. Соціальне призначення адміністративного права.
66. Судовий захист прав громадянина: теоретичні погляди і нормативна регламентація.
67. Сутність адміністративної юстиції та її роль у формуванні адміністративного права.
68. Сутність камералістики та її роль у формуванні адміністративного права.
69. Сутність поліцейського права і його роль у формуванні адміністративного права.
70. Сучасні доктринальні оцінки предмета адміністративного права.
71. Сучасні форми і тенденції систематизації адміністративного законодавства: теоретичні засади і практика нормотворення.
72. Трансформація сутності метода адміністративного права в сучасних умовах.
73. Загальна характеристика та зміст публічного адміністрування в адміністративно-політичній сфері.
74. Публічне адміністрування у сфері національної безпеки та оборони.
75. Публічне адміністрування у сфері внутрішніх справ.
76. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
77. Звільнення від адміністративної відповідальності.
78. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення.
79. Поняття та мета адміністративних стягнень.
80. Види адміністративних стягнень.
81. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних правопорушень (проступків).
82. Загальні правила накладення адміністративних стягнень.
83. Строки накладення адміністративних стягнень.
84. Електронне врядування як інструмент публічного адміністрування.
85. Поняття і система методів публічного адміністрування.
86. Поняття, види та підстави застосування адміністративного примусу.
87. Мета та види адміністративно-запобіжних заходів.
88. Мета та види заходів адміністративного припинення.

89. Види заходів адміністративної відповідальності в публічному адмініструванні.

90. Поняття, значення та види способів забезпечення законності у публічному адмініструванні.

«ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»

ТЕМА № 1. Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Наука кримінального права

Поняття кримінального права як самостійної галузі права, галузі законодавства, навчальної дисципліни та науки – галузі правознавства (юриспруденції). Принципи кримінального права України: загальні та галузеві. Кримінальне право в системі права України. Кримінальне право і суміжні галузі права (кримінальне процесуальне право, кримінально-виконавче право, адміністративне право). Джерела кримінального права. Система кримінального права. Загальна і Особлива частини. Поняття і система Загальної частини. Наука кримінального права. Методи науки кримінального права. Система курсу кримінального права.

ТЕМА № 2. Закон про кримінальну відповідальність

Поняття закону про кримінальну відповідальність, його ознаки і значення. Структура (будова) Кримінального кодексу України (далі – КК України). Загальна та Особлива частини КК України, їх єдність і взаємозв'язок. Структура статей Особливої частини КК України: диспозиції і санкції та їх види. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: поняття, значення та види. Аналогія в кримінальному праві. Конституційні положення щодо дії закону про кримінальну відповідальність в часі та просторі. Чинність законів про кримінальну відповідальність в часі. Зворотна сила закону про кримінальну відповідальність. Принципи чинності закону про кримінальну відповідальність в просторі. Видача кримінальне правопорушенняців.

ТЕМА № 3. Кримінальна відповідальність та її підстави

Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Поняття кримінальної відповідальності. Кримінально-правові відносини: їх суб'єкт та зміст. Виникнення і припинення кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність і кримінальне покарання. Питання про юридичні підстави кримінальної відповідальності в науці та законодавстві.

ТЕМА № 4. Кримінальне правопорушення і його види

Соціальна природа кримінального правопорушення. Історично мінливий характер поняття кримінального правопорушення. Криміналізація і декриміналізація суспільне небезпечних діянь. Визначення поняття кримінального правопорушення: 1) формальне; 2) матеріальне; 3) формально-матеріальне, їх суть. Поняття кримінальне правопорушення за чинним КК України. Ознаки кримінального правопорушення. Питання вдосконалення поняття кримінального правопорушення в кримінальному праві. Поняття малозначності діяння (ч. 2 ст. 11 КК України). Критерії відмежування кримінального правопорушення від інших правопорушень. Концепція

кримінального правопорушення та теоретичне співвідношення кримінальних правопорушень і кримінальних проступків. Класифікація кримінальних правопорушень: поняття та критерії. Класифікація кримінальних правопорушень залежно від ступеня тяжкості (ст. 12 КК України).

ТЕМА № 5. Склад кримінального правопорушення

Поняття складу кримінального правопорушення та його значення. Співвідношення понять кримінальне правопорушення і складу кримінального правопорушення. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення, їх зміст, органічна єдність. Сутність об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони як елементів складу кримінального правопорушення, характеристика їх ознаки. Обов'язкові і факультативні ознаки складу кримінального правопорушення. Види складів кримінального правопорушення. Склад кримінального правопорушення і кваліфікація кримінального правопорушення. Поняття кваліфікації кримінального правопорушення та її значення.

ТЕМА № 6. Об'єкт і предмет кримінального правопорушення

Поняття об'єкта кримінального правопорушення. Значення об'єкта кримінального правопорушення в структурі елементів його складу для характеристики суспільної небезпеки кримінального правопорушення та його кваліфікації. Суспільні відносини як об'єкт кримінального правопорушення. Структура суспільних відносин. Класифікація (види) об'єктів кримінального правопорушення. Поняття предмета кримінального правопорушення та його місце в структурі складу кримінального правопорушення. Поняття потерпілого від кримінального правопорушення та його кримінально-правове значення. Проблеми подальшого розвитку вчення про об'єкт кримінального правопорушення.

ТЕМА № 7. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Поняття об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Ознаки складу кримінального правопорушення, які характеризують об'єктивну сторону: обов'язкові та факультативні. Значення об'єктивної сторони для оцінки суспільної небезпеки, кваліфікації кримінального правопорушення, а також відокремлення одного складу кримінального правопорушення від іншого. Поняття дії та бездіяльності. Поняття нездоланної сили, фізичного і психічного примусу та їх значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність за суспільне небезпечне діяння. Суспільне небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони кримінального правопорушення; поняття суспільно небезпечних наслідків, їх види та значення в кримінальному праві. Кримінальне правопорушення з матеріальними, формальними та усіченими складами: значення такого поділу. Причинний зв'язок в кримінальному праві та його значення для кваліфікації. Теорії причинного зв'язку. Спосіб, знаряддя,

засоби, обстановка, місце, час вчинення кримінального правопорушення як факультативні ознаки, що характеризують об'єктивну сторону кримінального правопорушення: їх зміст та значення.

ТЕМА № 8. Суб'єкт кримінального правопорушення

Поняття суб'єкта кримінального правопорушення в кримінальному праві. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Загальний і спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення в кримінальному праві. Суб'єкт кримінального правопорушення та особи злочинця. Службова особа як спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення. Загальний, знижений і підвищений вік кримінальної відповідальності. Встановлення формалізованої вікової межі кримінальної. Особливості визначення віку кримінальної відповідальності за відсутністю офіційних даних, що його підтверджують. Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта кримінального правопорушення. Поняття осудності та її значення, формула неосудності та її види. Кримінальна відповідальність обмежено осудних осіб. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин. Проблеми визнання юридичної особи суб'єктом кримінального правопорушення в кримінальному праві. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

ТЕМА № 9. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Поняття суб'єктивної сторони кримінального правопорушення та її значення. Ознаки суб'єктивної сторони: обов'язкові та факультативні. Поняття вини та її значення. Неприпустимість об'єктивного ставлення у вину. Форми вини в кримінальному праві. Умисел та його види. Необережність та її види. Випадок (казус) як невинне заподіяння суспільно небезпечних наслідків, його відміна від кримінальної протиправної недбалості. Подвійна, складна (змішана) форма вини та її значення для кваліфікації кримінального правопорушення. Мотив, мета та емоційний стан як факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Поняття та види помилок в кримінальному праві.

ТЕМА № 10. Стадії вчинення кримінального правопорушення

Поняття і види стадій вчинення кримінального правопорушення за чинним кримінальним законодавством. Готування до кримінального правопорушення: поняття, об'єктивні і суб'єктивні ознаки. Види готування. Відмежування готування до кримінального правопорушення від виявлення наміру. Відповідальність за готування до кримінального правопорушення за КК України. Замах на кримінальне правопорушення, його поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види замаху на кримінальне правопорушення: закінчений та незакінчений; замах на непридатний об'єкт та

замах непридатними засобами. Значення такого поділу. Відмежування замаху від готування до кримінального правопорушення. Відповідальність за замах на кримінальне правопорушення за КК України. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні, її поняття та ознаки. Відмінність діяльного каяття від добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.

ТЕМА № 11. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Поняття і значення співучасті в кримінальному правопорушенні, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види співучасників та їх визначення в КК України. Причетність до кримінального правопорушення. Види причетності: переховування, недонесення, потурання. Відповідальність за причетність до кримінального правопорушення. Форми співучасті. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб, за попередньою змовою групою осіб, організованою групою та кримінальне правопорушення вчинене злочиною організацією. Підстави та межі відповідальності співучасників. Специфічні форми прояву співучасті. Кримінальна відповідальність військових командирів, інших осіб, які фактично діють як військові командири, та інших начальників.

ТЕМА № 12. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень

Повторність кримінальних правопорушень. Сукупність кримінальних правопорушень. Рецидив кримінальних правопорушень, їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень та призначення покарання. Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.

ТЕМА № 13. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Поняття і види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, які передбачені іншими законодавчими актами (зокрема, Законом України «Про Національну поліцію») та розроблені в доктрині кримінального права. Необхідна оборона та її умови правомірності. Уявна оборона та диференціація відповідальності при уявній обороні. Підстави і ознаки затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Підстави і ознаки крайньої необхідності, її відмінність від необхідної оборони і затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чизлочинної організації. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

ТЕМА № 14. Звільнення від кримінальної відповідальності

Поняття і значення звільнення від кримінальної відповідальності. Правові підстави, порядок та умови такого звільнення. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Поняття корупційних кримінальних правопорушень та їх види (примітка до ст. 45 КК України). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності внаслідок закінчення строків давності, розміри цих строків та їх обчислення.

ТЕМА № 15. Покарання та його види

Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом. Відмінність від інших заходів державно-правового та громадського впливу. Кара як ознака покарання. Мета покарання. Система та види покарань. Класифікація (види) покарань. Основні та додаткові покарання. Характеристика окремих видів покарань за чинним кримінальним законодавством України. Штраф. Позбавлення військових, спеціальних звань, рангу або кваліфікаційного класу. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Громадські роботи. Виправні роботи. Службове обмеження для військовослужбовців. Позбавлення державної нагороди України. Конфіскація майна. Пробаційний нагляд. Арешт. Обмеження волі. Направлення військовослужбовців, які вчинили кримінальне правопорушення, в дисциплінарний батальйон. Позбавлення волі. Довічне позбавлення волі.

ТЕМА № 16. Призначення покарання

Загальні начала призначення покарання за кримінальним правом України. Загальна характеристика та емпіричне значення обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Призначення покарання за наявності обставин, що його пом'якшують, відповідно до ст. 69-1 КК України. Правила призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень і за сукупністю вироків. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення. Обчислення строків покарання.

ТЕМА № 17. Звільнення від покарання та його відбування

Поняття та види звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від відбування покарання за діяння, караність яких усунута законом (ч. 2 ст. 74 КК України). Звільнення від покарання особи, яка перестала бути суспільно небезпечною (ч. 4 ст. 74 КК України). Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену

від відбування покарання з випробуванням. Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від відбування покарання за хворобою. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання для проходження військової служби.

ТЕМА № 18. Судимість

Поняття та кримінально-правове значення судимості. Погашення та зняття судимості як форми припинення стану судимості та умови його застосування. Обчислення строків погашення судимості. Зняття судимості. Відмежування зняття судимості від погашення судимості.

ТЕМА № 19. Інші заходи кримінально-правового характеру

Поняття та види інших заходів кримінально-правового характеру. Поняття примусових заходів медичного характеру. Підстави та мета їх застосування. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру та критерії їх призначення. Продовження, заміна або припинення примусових заходів медичного характеру. Примусове лікування осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та мають хворобу, що становить небезпеку для життя інших осіб. Поняття та сутність спеціальної конфіскації. Її відмінність від конфіскації майна. Випадки застосування спеціальної конфіскації. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: поняття, підстави та види. Додаткові (нефінансові) заходи кримінально-правового характеру.

ТЕМА № 20. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх як прояв гуманізму кримінального законодавства України. Особливості призначення покарання неповнолітнім. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх. Призначення покарання. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від кримінального покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Звільнення від кримінальної відповідальності та відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Погашення та зняття судимості.

ТЕМА № 21. Основні положення Загальної частини кримінального законодавства зарубіжних країн

Поняття порівняльного кримінального права. Наукова дискусія щодо типів правових сімей. Особливості романо-германської, англо-американської, мусульманської та далекосхідної правових сімей. Реформи кримінального законодавства, які здійснюються в останні десятиліття у деяких зарубіжних державах. Основні інститути Загальної та Особливої частин кримінального права зарубіжних країн. Значення класичної школи кримінального права, її вплив на кримінальне законодавство та на правозастосування. Виникнення антропологічної школи кримінального права та її подальша еволюція. Виникнення соціологічної школи кримінального права та її подальша еволюція. Міжнародна спілка криміналістів та її з'їзди. Формування змішаних (інтегрованих) напрямків в науці кримінального права.

«ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»

ТЕМА № 1. Поняття, система і значення Особливої частини кримінального права

Поняття Особливої частини кримінального права та її значення. Співвідношення Загальної та Особливої частин кримінального права України. Система Особливої частини кримінального законодавства України. Роль науки кримінального права в розкритті змісту норм Особливої частини КК України, вирішенні питань правильної кваліфікації. Поняття кваліфікації кримінального правопорушення. Наукові основи кваліфікації кримінального правопорушення. Склад кримінального правопорушення – правова модель і юридична підстава кваліфікації кримінального правопорушення. Формула кваліфікації кримінального правопорушення і формулювання обвинувачення.

ТЕМА № 2. Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України

Поняття, загальна характеристика й види злочинів проти основ національної безпеки України. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України. Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Державна зрада. Колабораційна діяльність. Пособництво державі-агресору. Посягання на життя державного чи громадського діяча. Диверсія. Шпигунство. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

ТЕМА № 3. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Конституція України про охорону життя та здоров'я особи. Кримінальне правопорушення проти життя особи. Життя як об'єкт кримінально-правової охорони. Поняття вбивства та його види. Доведення до самогубства. Погроза вбивством. Кримінальне правопорушення проти здоров'я особи. Здоров'я людини як об'єкт кримінально-правової охорони. Поняття й види тілесних ушкоджень. Ступінь тяжкості тілесних ушкоджень. Критерії для визначення тяжкості тілесних ушкоджень. Побой і мордування. Домашнє насильство. Каткування. Зараження венеричною хворобою. Незаконне проведення абортів. Незаконне розголошення лікарської

таємниці. Кримінальне правопорушення, що ставлять в небезпеку життя чи здоров'я особи. Залишення в небезпеці. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Незаконне розголошення лікарської таємниці.

ТЕМА № 4. Кримінальне правопорушення проти волі, честі та гідності особи

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Конституція України про охорону волі, честі та гідності особи. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Насильницьке зникнення. Захоплення заручників. Підміна дитини. Торгівля людьми. Експлуатація людини. Експлуатація дітей. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Незаконне поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги. Примушування до шлюбу.

ТЕМА № 5. Кримінальне правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканності особи

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Зґвалтування. Сексуальне насильство. Примушування до вступу в статевий зв'язок. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості. Розбещення неповнолітніх. Домагання дитини для сексуальних цілей.

ТЕМА № 6. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини й громадянина

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав й свобод людини й громадянина. Проблема місця норм, що передбачають відповідальність за посягання на виборчі, трудові та інші особисті права у системі Особливої частини кримінального права. Кримінальне правопорушення у сфері реалізації виборчих та інших політичних прав громадян. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача. Незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше ніж один раз. Порушення таємниці голосування. Підкуп виборця, учасника референдуму. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками. Кримінальне правопорушення у сфері реалізації особистих прав громадян. Порушення недоторканості житла громадян. Порушення права на отримання освіти. Порушення права на безоплатну медичну допомогу. Кримінальне правопорушення проти сім'ї. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Кримінальне правопорушення у сфері реалізації права на працю. Грубе

порушення законодавства про працю. Грубе порушення угоди про працю. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів. Порушення авторського права і суміжних прав. Кримінальне правопорушення проти релігії. Незаконне утримання, осквернення або знищення релігійних святинь. Посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів.

ТЕМА № 7. Кримінальні правопорушення проти власності

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти власності. Поняття викрадення. Об'єкт і предмет кримінального правопорушення в проти власності. Корисливі кримінальні правопорушення проти власності з ознаками викрадення. Крадіжка, поняття й ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування крадіжки від суміжних кримінальних правопорушень. Грабіж. Розбій. Вимагання. Викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання. Шахрайство. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Корисливі кримінальні правопорушення проти власності без ознак викрадення. Некорисливі кримінальні правопорушення проти власності. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво.

ТЕМА № 8. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Кримінальні правопорушення, що порушують встановлений порядок заняття господарською діяльністю. Незаконна діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей. Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців. Протидія законній господарській діяльності. Порушення порядку здійснення заготівлі металобрухту та операцій з металобрухтом. Доведення до банкрутства. Шахрайство з фінансовими ресурсами. Кримінальні правопорушення у сфері фінансової діяльності. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Кримінальні правопорушення у сфері економічних інтересів держави. Доведення банку до неплатоспроможності. Виготовлення, зберігання, придбання, переведення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів. Контрабанда культурних цінностей та зброї. Контрабанда лісоматеріалів та цінних порід дерев. Контрабанда товарів. Контрабанда підакцизних товарів. Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних кримінальним правопорушенням шляхом. Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації

(відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Кримінальне правопорушення у сфері приватизації. Кримінальні правопорушення у сфері вільного здійснення господарської діяльності. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації. Незаконна приватизація державного, комунального майна. Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. Протидія законній господарській діяльності. Значення правильної кваліфікації господарських кримінальних правопорушень у діяльності органів Національної поліції.

ТЕМА № 9. Кримінальні правопорушення проти довкілля

Поняття, загальна характеристика й види кримінальні правопорушення проти довкілля. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку екологічної безпеки. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку раціонального використання водних об'єктів атмосферного повітря. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку використання землі та її надр. Незаконне видобування, збут, придбання, передача, пересилання, перевезення, переробка бурштину. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку використання рослинного світу. Незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу. Порушення законодавства про захист рослин. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку використання тваринного світу. Забруднення атмосферного повітря. Незаконне полювання. Незаконне заняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку використання територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду. Безгосподарське використання земель.

ТЕМА № 10. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, які вчинені з метою залякування населення і органів влади. Терористичний акт. Фінансування тероризму. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, які вчинені з використанням організованих форм посягань. Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній. Встановлення або поширення злочинного впливу. Організація, сприяння у проведенні або участь у злочинному зібранні (сходці). Звернення за застосуванням злочинного впливу. Бандитизм. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, які вчинені з порушенням правил поведження із загальнонебезпечними речовинами,

матеріалами та предметами. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв. Умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Порухення встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту.

ТЕМА № 11. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва. Кримінальні правопорушення, що порушують встановлені умови охорони праці. Порухення вимог законодавства про охорону праці. Порухення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою. Кримінальні правопорушення, що становлять підвищену небезпеку виробництва. Порухення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах. Порухення правил ядерної або радіаційної безпеки. Порухення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд.

ТЕМА № 12. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку водіння транспорту. Порухення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Порухення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння. Незаконне заволодіння транспортним засобом. Порухення чинних на транспорті правил. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку забезпечення функціонування транспорту. Випуск в експлуатацію технічно-несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації. Порухення правил, норм й стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів.

ТЕМА № 13. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку. Групове порушення громадського порядку. Масові заворушення. Хуліганство. Кримінальні правопорушення проти моральності. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів. Проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи. Одержання доступу до дитячої порнографії, її придбання, зберігання, ввезення, перевезення чи інше переміщення, виготовлення, збут і розповсюдження. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією. Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність.

ТЕМА № 14. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Предмет цих кримінальних правопорушень. Зміст відповідних заохочувальних норм. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Поняття посівів або вирощування снотворного маку чи конопель. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням.

ТЕМА № 15. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку зберігання таємниці чи конфіденційної інформації.

Розголошення державної таємниці. Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку перетинання державного кордону, міжнародних польотів та порядку здійснення міжнародних передач товарів. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї. Незаконне перетинання державного кордону. Порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експертному контролю. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку формування Збройних сил України. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу. Ухилення від призову за мобілізацією. Ухилення від військового обліку або спеціальних зборів.

ТЕМА № 16. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, та кримінальні правопорушення проти журналістів. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських формувань, окремих громадян, пов'язані з незаконним впливом на її суб'єктів чи з перешкоджанням їх діяльності. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Втручання у діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку й державного кордону або військовослужбовця. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку використання спеціальних предметів, що використовуються органами влади. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів та бланків. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та об'єднань громадян, не пов'язані з незаконним впливом на її суб'єктів. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Самоправство. Кримінальні правопорушення проти журналістів.

ТЕМА № 17. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут. Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї. Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку. Проблеми вдосконалення законодавства про відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

ТЕМА № 18. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Поняття неправомірної вигоди. Суб'єкти кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Поняття службової особи, що дається у примітці до ст. 364 КК України. Істотна шкода та тяжкі наслідки в окремих складах кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Зловживання владою або службовим становищем. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей. Службове підроблення. Декларування недостовірної інформації. Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Службова недбалість. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної

вигоди службовою особою. Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Підкуп особи, яка надає публічні послуги. Незаконне збагачення. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі. Зловживання впливом. Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань. Провокація підкупу.

ТЕМА № 19. Кримінальні правопорушення проти правосуддя

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти правосуддя. Кримінальні правопорушення проти конституційних принципів діяльності органів розслідування, прокуратури і суду. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Невиконання судового рішення. Кримінальні правопорушення проти інтересів всебічного, повного й неупередженого розслідування і судового розгляду кримінальних справ. Примушування давати показання. Завідомо неправдиве показання. Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку. Кримінальні правопорушення проти інтересів своєчасного присікання та розкриття кримінальне правопорушення. Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування. Приховування злочину. Кримінальні правопорушення проти інтересів забезпечення неухильного виконання судових рішень. Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти. Порушення правил адміністративного нагляду.

ТЕМА № 20. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)

Поняття, загальна характеристика й види військових кримінальних правопорушень. Відмежування військових правопорушень від дисциплінарного проступку. Непокора. Невиконання наказу. Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків. Погроза або насильство щодо начальника. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості. Самовільне залишення військової частини або місця служби. Дезертирство. Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом. Порушення правил несення прикордонної служби. Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання. Бездіяльність військової влади. Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень. Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю. Мародерство.

ТЕМА № 21. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Кримінальні правопорушення проти миру й безпеки людства. Пропаганда війни. Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни. Геноцид. Екоцид. Найманство. Піратство. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку, що забезпечують дотримання міжнародних договорів та конвенцій. Воєнні злочини. Злочини проти людяності. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала. Застосування зброї масового знищення. Кримінальні правопорушення проти осіб та установ, що мають міжнародний захист.

ТЕМА № 22. Основні положення Особливої частини кримінального законодавства зарубіжних країн

Загальна характеристика Особливої частини кримінального права зарубіжних країн. Особливості кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, проти власності, у сфері господарської діяльності, проти громадської безпеки в кримінальному законодавстві зарубіжних країн. Кримінальне законодавство Франції, ФРН, Іспанії, Польщі, Великобританії, США, Австралії, Республіки Білорусь, Республіки Молдова, Республіки Казахстан, Туркменістану.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Балобанова Д. О., Газдайка-Василишин І. Б. Кримінальне правопорушення та його види : навчальний посібник. Львів : Львівський інститут внутрішніх справ. 2023. 72с.
2. Бантишев О.Ф., Остроухов В.В., Голотін С.І. Відповідальність за кримінальні правопорушення, що вчиняються на релігійному підґрунті в умовах воєнного стану. К. Юрінком Інтер. 2025 80с.
3. Грищук В.К. Українське кримінальне право. Загальна частина: навчально-науковий курс. Вінниця. ТВОРИ, 2026. 988.
4. Довідник слідчого : практ. посіб. / кол. авт. ; за заг. ред. І. Вигівського та М. Цуцкірідзе / Головне слідче управління Національної поліції України. Київ : 7БЦ, 2025. 960 с.
5. Запобігання незаконному поводженню зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами в умовах воєнного стану : метод. рекомендації / кол. авт.: О. С. Юнін, С. І. Шевченко, В. В. Шаблистий, В.С. Березняк та ін. Дніпро : ДДУВС, 2023. 108 с.
6. Кваліфікація окремих видів кримінальних правопорушень [Текст] : навч. посіб. / [О.М. Алексійчук, І.А. Вартилецька, В.В. Голубош та ін.]; за заг. ред. О.С. Тарасенка. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 7БЦ, 2026. 587 с.
7. Кваліфікація та розслідування кримінальних правопорушень проти журналістів : практ. посіб. / [А.А. Вознюк, Р.О. Мовчан, А.О. Антощук та інш.]. Київ: Норма права, 2024. 114с.
8. Конституція України від 28 червня 1996 р. (офіційний текст). URL: <http://www.president.gov.ua/en/content/constitution.html>.
9. Контрольний текст проєкту КК України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/02/26/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-25-02-2024.pdf>.
10. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М. І. Хавронюка. Київ: Москаленко О. М., 2019. 464 с.
11. Кримінальна відповідальність за несанкціоноване втручання в роботу ЕОМ: монографія / Ю. А. Бельський, П. А. Воробей, А. В. Савченко, О. Г. Колб. Київ: Юрінком Інтер, 2019 р. 263 с.
12. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / В. І. Тютюгін, М. А. Рубашченко ; відп. ред. В. І. Тютюгін. 4- те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2023. 352 с.
13. Кримінальне право України (у питаннях та відповідях) : навч. посіб. / [О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов, В. П. Ємельянов та ін.] ; за заг. ред. Ю. В.

Орлова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 520 с.

14. Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник. За загальною редакцією доктора юридичних наук В.М. Бурдіна, кандидата юридичних наук В.І. Марина. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 1148 с.

15. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник / Попович О. В., Томаш Л. В., Латковський П. П., Бабій А.Ю. Чернівці, 2022. 319 с.

16. Кримінальне право. Загальна частина (Українсько-європейські студії). Підручник у двох книгах. /за редакцією О.О. Дудорова, А.А. Стрижевської. Київ, Норма Права, 2025. 1612с.

17. Кузнецов В.В., Матюшенко О.І., Кузнецова Л.О., Чабанюк В.Д. Кримінально-правова характеристика корупційних та пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушень (у схемах) : Навч. посіб. За заг. ред. Р.А. Сербина. Київ : ФОП Кандиба Т.П., 2024. 118 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2019. 1384 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., перероб. та допов. Київ : Видавничий дім «Дакор», 2018. 1360 с.

20. Никифоров Н.А. Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією: кримінально-правова, кримінологічна характеристика та запобігання. Київ: Норма права, 2024, 298 с.

21. Ніколаєнко Т. Б., Омельчук В. А. Кваліфікація кримінальних правопорушень : актуальні проблеми : підручник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2022. 504 с.

22. Околіт О.В., Вознюк А.А. Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації чи злочинної спільноти та участь у них: проблеми теорії і практики: монографія. Київ, Норма права. 2025 324с.

23. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України: монографія. Харків: Право, 2019. 624 с.

24. Основи кваліфікації кримінальних правопорушень : навч. посіб. / [М. І. Панов , С. О. Харитонов, О. О. Володіна та ін.]; за ред. М. І. Панова та С.О. Харитонова. Київ: Норма права, 2023. 460 с.

25. Основи кваліфікації кримінальних правопорушень : навч. посіб. / [М. І. Панов , С. О. Харитонов, О. О. Володіна та ін.]; за ред. М. І. Панова та С.О. Харитонова. Київ: Норма права, 2023. 460 с.

26. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги: метод. рек. МВС України; ГСУ НП України; Харків. нац. ун.-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2025. 64с.

27. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги: метод. рек. МВС України; ГСУ НП України; Харків. нац. ун.-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2025. 64с.
28. Попович В. М., Трачук П. А., Андрушко А. В., Логін С. В. Актуальні проблеми кримінального права: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 256 с.
29. Постанови Пленуму Верховного Суду в кримінальному судочинстві. 3-тє вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 294 с.
30. Постанови Пленуму Верховного Суду України (2002–2009 рр.). URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs>.
31. Право Європейського Союзу: нормат. матеріали / за ред. І. В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 500 с.
32. Сухонос В. В. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. Суми : Університетська книга, 2023. 375 с.
33. Сухонос В. В., Білокінь Р. М. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник. Суми : Університетська книга, 2023. 672 с.
34. Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи. Ю. В. Баулін, М. В. Буроменський, В. В. Голіна, В. К. Гришук, О. В. Зайчук, В. О. Навроцький, О. В. Наден, Ю. В. Нікітін, Н. М. Оніщенко, Ю. А. Пономаренко, М. І. Хавронюк, О. В. Харитонova, В. І. Шакун. Київ: ВАІТЕ, 2015. 688 с.
35. Тацій В. Я., Борисов В. І., Демидова Л. М. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування: монографія. Харків: Право, 2017. 400 с.

Допоміжна література:

Монографії:

1. Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації: Liber Amicorum на честь професора Петра Андрушка: колективна монографія/упорядн. А. А. Стриженська, К. П. Задоя. Київ : Юрінком Прес, 2025. 352 с.
2. Андрушко А. В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи: монографія. Київ: Ваіте, 2020. 560 с.
3. Антикорупційний менеджмент: підручник. Київ, «Центр учбової літератури», 2021. 768 с.
4. Бабаніна В. В. Механізм створення та реалізації кримінального законодавства України: монографія. Київ, ФОП Маслаков, 2019. 512 с.
5. Бабіков О. П., Олійник О. О. Кримінально-правова характеристика підкупу службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно – правової форми: історичний, зарубіжний та вітчизняний досвід. монографія. Миргород, 2019. 225 с.

6. Базелюк В. В. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини : монографія / В. В. Базелюк. Харків : Право, 2020. 224 с.
7. Безгинський Б. Г., Кришевич О. В. Кримінальна відповідальність за незаконне збагачення в Україні : монографія. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2022 140 с.
8. Бельський Ю. А., Воробей П. А., Савченко А. В., Колб О. Г. Кримінальна відповідальність за несанкціоноване втручання в роботу ЕОМ: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2019 р. 263 с.
9. Берзін П. С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: монографія. Київ: Дакор, 2009. 736 с.
10. Бондаренко О. С. Концепція кримінально-правової протидії корупції : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2021. 472 с.
11. Бондаренко О. С., Кришевич О. В., Пахомов В. В. Предмет злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг: науково-практ. посіб. Суми: Сумський держ. ун-т, 2019. 313 с.
12. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 712 с.
13. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина. Вид. 6-те, перероб. та допов. Київ: Алерта, 2020. 360 с.
14. Виклики та загрози в умовах воєнного стану і в післявоєнний період та шляхи їх подолання: наукова монографія / За заг. ред. О.В. Кузьменко. К.: Видавничий центр «Кафедра», 2024. 880с.
15. Відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг : Навчальний посібник / О. Марін. Київ : ВД «Дакор», 2021. 272с.
16. Віскунов В. В. Кримінальна відповідальність за знищення, підробку або заміну номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 224 с.
17. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь у них: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 928 с.
18. Вознюк А. А. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності учасників організованих злочинних об'єднань: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 236 с.
19. Горох О. П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія / О. П. Горох ; Нац. ун-т "Києво-Морил. акад.", Київ. регіон. центр НАПрН України. Київ : Дакор, 2019. 676 с.
20. Грищук В. К., Пасека О. Ф. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: міжнародний досвід та основні теоретичні підходи: монографія. Київ: 2017. 314 с.
21. Державна політика у сфері національної безпеки: правовий аспект: монографія. Київ: 7 БЦ, 2025. 208с.

22. Дідківська Г.В., Мудряк Т.О., Гмирін А.А., Нікітін Ю.В., Топчій В.В. Кримінальне право України. Особлива частина. Навчальний посібник (схематичний збірник лекцій) Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. 864 с.
23. Задоя К. П. Узагальнення проблем застосування законодавства, що встановлює відповідальність за корупційні злочини / ред. М. І. Хавронюк. Київ, 2019. URL: <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-186225317>.
24. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб : монографія / М. В. Крижановський, А. М. Яценко. Харків : Право, 2020. 264 с.
25. Кваліфікація злочинів проти людяності (стаття 442-1 Кримінального кодексу України): метод. рекомендації / кол. авт.: О. С. Юнін, А. В. Шевчишен, В. С. Березняк та ін. Дніпро : ДДУВС, 2025. 46 с.
26. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М. І. Хавронюка. Київ: Москаленко О. М., 2019. 464 с.
27. Крайник Г. С. Кримінальна відповідальність за забруднення або псування земель в Україні: монографія. Харків: Право, 2019. 204 с.
28. Красницький І. В., Щутяк Л. С. Відповідальність за замах на злочин за кримінальним правом України: монографія / І. В. Красницький, Л. С. Щутяк. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 224 с.
29. Кримінальна відповідальність за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої (статті 262, 263, 263-1, 264 КК України) : монографія / В.В. Голубош. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2020. 340 с.
30. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.
31. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2020. 656 с.
32. Кримінально-правова охорона свободи договору: монографія. Київ: Алерта, Антонюк Н.О., Гринишин О. А. 2020. 246 с.
33. Кришевич О. В., Кузьменко О. В., Чорна В. Г. Адаптація національного законодавства відповідно до Угоди про асоціацію з Європейським Союзом: наукова монографія. Київ: Видавничий центр «Кафедра», 2019. С. 410–429.
34. Кришевич О. В. Кримінальна відповідальність за шахрайство: доктрина, законодавство практика : монографія. К. : Видавництво «Людмила», 2024. 373с.
35. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку в українському вимірі: монографія. Київ: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2012. 908 с.
36. Луценко Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України: монографія. Харків: Право, 2015. 200 с.
37. Маслова Н. Г. Протидія кримінальному радикалізму в Україні : монографія. Харків : Панов, 2020. 336

38. Никифоров Н. А. Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією: кримінально-правова, кримінологічна характеристика та запобігання. Київ: Норма права, 2024, 298 с.
39. Огляд законодавства щодо регулювання віртуальних активів у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. – к., 2022. – 587 с.
40. Олійниченко В. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) за ч. 4 та ч. 5 ст. 212 КК України: монографія. Харків: Право, 2019. 256 с.
41. Орлеан А. М. Кримінально-правове забезпечення в Україні охорони людини від експлуатації: монографія. Кам'янець-Подільський: П. П. Буйницький О. А., 2014. 456 с.
42. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України: монографія. Харків: Право, 2019. 624 с.
43. Осадчий В. І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності: монографія. Київ: Атіка, 2004. 336 с.
44. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: коментар до кримінального законодавства та практики його застосування. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. 216 с.
45. Підгородинський В. М. Злочини проти честі та гідності особи в теорії кримінального права : монографія / Вадим Миколайович Підгородинський; Нац. ун-т "Одеська юридична академія" ; наук. ред. Є. Л. Стрельцов. Одеса : Юридична література, 2019. 350 с.
46. Право Європейського Союзу: нормат. матеріали / за ред. І. В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 500 с.
47. Правове регулювання та економічні свободи і права : монографія / за ред. проф. Михайла Савчина. Ужгород : Видавництво «РІК-У», 2020. 224 с.
48. Савченко А. В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: монографія. Київ: КНТ, 2007. 596 с.
49. Савченко А. В. Мотив і мотивація злочину: монографія. Київ: Атіка, 2002. 144 с.
50. Савченко А. В., Кришевич О. В. Злочини у сфері службової діяльності, пов'язаної з наданням професійних послуг. Науково-практичний коментар до розділу XVII Особливої частини Кримінального кодексу України. За заг. ред. В. І. Шакуна. Київ: Алерта, 2012. 160 с.
51. Савченко А. В., Симоненко Н. О., Стрільців О. М. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. навчальний посібник. Київ : Норма Права, 2023, 254с.
52. Сазонов В. В. Забезпечення економічної безпеки України: кримінологічний аналіз : монографія. Харків : Панов, 2020. 376 с.

53. Симоненко Н.О., Савченко А.В., Горбачевський В.Я. Кримінально-правова характеристика зґвалтувань: навчальний посібник. К. : Норма Права, 2022, 90с.

54. Тимофєєва Л. Ю. Гуманістична парадигма: досвід, виклики та перспективи кримінального права України: монографія. Харків: Право, 2020. 280 с.

55. Топчій В.В., Дідківська Г.В., Мудряк Т.О. Кримінальне право України. Загальна частина. Навчальний посібник у схемах. Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. 344 с.

56. Ус О. В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: монографія. Харків: Видавець Ф О – П Вапнярчук Н. М., 2007. 264 с.

57. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. Київ: Атіка, 2005. 332 с.

58. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія. Київ: Юрисконсульт, 2006. 1048 с.

59. Criminal liability for criminal use of deepfake technology that causes serious consequences / Viktoriia Shcherba, Mykhailo Akimov, Inna Vartyletska, Olha Kryshevych, Mariia Diakur // *Cadernos de Dereito Actual*. – № 32. Núm. Ordinario (2026). – Pp. 177-200.

<https://www.scopus.com/pages/publications/105043491144>

60. Vitruk O., Khodak S., Tkachenko I., Aleksiiichuk O., Tomash L. Integration of civil law instruments into the mechanisms of criminal proceedings for the effective protection of the victim's property interests. *Cadernos de Dereito Actual* N° 32. Núm. Ordinario (2026), pp. 296-315.
<https://www.cadernosdedereitoactual.es/index.php/cadernos/article/view/1506>

Електронні джерела та адреси з мережі Internet:

1. Кримінальне право. Загальна частина: мультимед. навч. посіб. / А. В. Савченко, О. В. Процюк, І. А. Вартилицька, О. В. Микитчик, О. В. Кришевич, В. В. Кузнецов, В. В. Бабаніна, О. О. Семенюк, О. В. Смаглюк, Т. М. Приходько, О. М. Шармар, Л. Є. Вільхова // Програмний продукт Свідоцтво про реєстр автор. права на твір № 45706, ДІСБ; автор. права належать НАВС від 20.09.2012. URL: http://www.naiau.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_zag/index.html
2. Порядок обчислення розміру фактичних витрат закладу охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочинного діяння та зарахування стягнених з винних осіб коштів до відповідного бюджету і їх використання: постанова Кабінету Міністрів України від 16 липня 1993 р. № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-93-%D0%BF>
3. Постанови Пленуму Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/postanovap/.
4. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 1 жовтня 1996 р. № 392/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80>
5. Про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства: конвенція ООН від 26 листопада 1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_168
6. Про порядок здійснення помилування: положення затверджене Указом Президента України від 21 квітня 2015 р. № 223/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223/2015>
7. Про практику застосування примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05>
8. Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини неповнолітніх: постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04>
9. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10>
10. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05>
11. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 жовтня 2003 р. № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0016700-03>
12. Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03/ed20031024>
13. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини,

вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>

14. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 травня 2006 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06>

15. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи. постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 7 лютого 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>

16. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 30 травня 2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>

17. Про судову практику у справах про необхідну оборону: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02>

18. Про судову практику у справах про хабарництво: постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26 квітня 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>

19. Про умовно-дострокове звільнення від відбuvання покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-02>

11. Інформаційні ресурси

<http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Президента України.

<http://www.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб-портал судової влади України.

<http://www.gr.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора.

<http://www.minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

<https://nazk.gov.ua/uk/>

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm> – Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія.

<http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib> – Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія».

<http://www.ulde.kiev.ua/news.php> – Центр розвитку українського законодавства.

<http://www.pravoznaves.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець»

Бібліотека ДДУВС. URL: <https://dduvs.edu.ua/biblioteka/>

Бібліотека ДонДУВС. URL: <https://dnuvs.ukr.education/viddily-ta-viddilennya/zagalna-biblioteka>

Бібліотека ЛьвДУВС. URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/elektronnyi-kataloh>

Бібліотека НАВС. URL : <https://library.navs.edu.ua/>

Бібліотека ОДУВС. URL : https://oduvs.edu.ua/department/zahalna_biblioteka.

Бібліотека ХНУВС. URL: <https://lib.univd.edu.ua/>

Комунікаційна команда Офісу Віцепрем'єра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

Національний інститут стратегічних досліджень. URL : <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidy/stan-rozvytku-hromadyanskoho-suspilstva-v-ukrayini-u-2024-na>

Одеська національна наукова бібліотека. URL: <https://odnb.odessa.ua/>

Офіційний вебпортал Національної поліції України. URL: <https://npu.gov.ua/>

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття та елементи системи кримінального законодавства України.
2. Кримінальна відповідальність: спірні питання.
3. Проблеми Загальної частини Кримінального кодексу України та шляхи їх розв'язання.
4. Проблеми Особливої частини Кримінального кодексу України та шляхи їх розв'язання.
5. Проблеми вдосконалення системи кримінальних покарань в Україні.
6. Проблеми реалізації кримінального законодавства України.
7. Методологічні проблеми кримінального права на сучасному етапі його розвитку.
8. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння: теоретичні та практичні проблеми.
9. Кримінальна відповідальність військових командирів, інших осіб, які фактично діють як військові командири, та інших начальників: проблеми кваліфікації.
10. Амністія та помилування: проблемні питання.
11. Проблеми кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень у складі організованих груп, злочинних організацій.
12. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень колабораційна діяльність та пособництво державі-агресору.
13. Умисне вбивство, вчинене за обтяжуючих обставин: співвідношення із суміжними кримінальними правопорушеннями.
14. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.
15. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності.
16. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.
17. Склад кримінального правопорушення, його елементи та ознаки: проблеми розуміння.
18. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, як правові підстави регламентування умов і меж застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, заходів фізичного впливу в діяльності Національної поліції України.
19. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень державна зрада та шпигунства.
20. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти правосуддя.
21. Проблемні питання спеціального суб'єкта при кваліфікації.
22. Проблемні питання кваліфікації шахрайства.
23. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень: сутність і проблемні питання.

24. Кримінальні праворушення проти громадського порядку та моральності: проблемні питання.
25. Прогалини в кримінальному законодавстві України та способи їх усунення.
26. Колізії та конкуренція норм в кримінальному законодавстві України: проблеми їх вирішення.
27. Проблемні питання вбивства: поняття, види та кваліфікації.
28. Проблеми та особливості кваліфікації тілесних ушкоджень.
29. Проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
30. Проблемні питання кваліфікації порушення встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту.
31. Проблемні питання кваліфікації кримінального правопорушення воєнні злочини.
32. Особливості кваліфікації кримінального правопорушення геноцид.
33. Особливості кваліфікації кримінального правопорушення злочини проти людяності.
34. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень пов'язаних з контрабандою.
35. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень в умовах цифровізації та розвитку інформаційних технологій.

«КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»

ТЕМА № 1. Поняття, суть і завдання кримінального процесу

Поняття, суть і завдання кримінального процесу. Кримінальне процесуальне право і його місце в системі інших галузей права. Історичні форми кримінального процесу. Кримінальний процес як галузь науки, її роль у законотворчій діяльності та правозастосовній практиці. Поняття стадій кримінального процесу. Система стадій кримінального процесу, їх загальна характеристика, завдання та особливості. Кримінальні процесуальні функції, їх види та значення. Поняття, структура і особливості кримінальних процесуальних правовідносин. Кримінальна процесуальна форма. Уніфікація та диференціація процесуальної форми, сучасні проблеми удосконалення кримінальної процесуальної форми. Правові гарантії у кримінальному провадженні, їх характеристика. Кримінальні процесуальні акти, їх види і значення. Фіксування кримінального провадження.

ТЕМА № 2. Кримінальний процесуальний закон

Кримінальне процесуальне право як самостійна галузь права. Джерела кримінального процесуального права України. Поняття кримінального процесуального закону та його значення. Структура Кримінального процесуального кодексу України. Поняття, структура і види кримінальних процесуальних норм. Чинність кримінального процесуального закону у просторі, часі та за колом осіб. Значення рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, рішень, роз'яснень і правових позицій вищих судових органів України, відомчих нормативних актів для кримінального провадження. Прогалини у кримінальному процесуальному праві, способи їх подолання та усунення. Умови застосування кримінального процесуального закону за аналогією.

ТЕМА № 3. Засади кримінального процесу

Поняття та значення засад кримінального провадження. Класифікація засад кримінального провадження. Система засад кримінального провадження та правові гарантії їх реалізації. Сутність і значення окремих засад кримінального провадження: верховенство права; законність; рівність перед законом і судом; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; таємниця спілкування; невтручання у приватне життя; недоторканність права власності; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; забезпечення права на захист; доступ до правосуддя; змагальність; безпосередність дослідження показань, речей і документів; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;

публічність; диспозитивність; гласність і відкритість судового розгляду; розумність строків; мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

ТЕМА № 4. Суб'єкти кримінального процесу

Поняття суб'єктів кримінального процесу, їх функції. Сторони та інші учасники кримінального провадження. Класифікація суб'єктів у теорії кримінального процесу. Суд, суддя в кримінальному процесі. Функції та повноваження суду (судді). Слідчий суддя в досудовому провадженні. Прокурор у кримінальному процесі та його процесуальне становище у різних стадіях кримінального провадження. Органи досудового розслідування та їх компетенція. Керівник органу досудового розслідування. Повноваження слідчого. Процесуальна самостійність і незалежність слідчого. Повноваження дізнавача. Оперативні підрозділи, їх повноваження у кримінальному провадженні. Підозрюваний і обвинувачений, їх права та обов'язки. Потерпілий як учасник кримінального провадження. Захисник і його процесуальне становище. Залучення захисника до участі у кримінальному провадженні. Представники та законні представники у кримінальному провадженні, їх права та обов'язки. Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження. Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт. Експерт і спеціаліст у кримінальному провадженні. Заявник у кримінальному провадженні. Свідок, його права та обов'язки. Особи, які не можуть бути допитані як свідки. Перекладач у кримінальному провадженні. Цивільний позивач та відповідач, їх представники. Секретар судового засідання та судовий розпорядник. Представник персоналу органу пробації: його повноваження у кримінальному провадженні. Обставини, що виключають можливість участі в кримінальному провадженні. Відводи, самовідводи і порядок їх вирішення. Державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.

ТЕМА № 5. Докази і доказування у кримінальному процесі

Поняття, сутність і значення кримінального процесуального доказування. Доказове право. Елементи кримінального процесуального доказування. Предмет, межі і суб'єкти доказування у кримінальному провадженні. Обов'язок доказування у кримінальному процесі. Особливості доказування в окремих стадіях кримінального провадження. Поняття доказів та їх класифікація. Поняття джерел доказів та їх види. Способи збирання доказів та їх процесуальних джерел. Перевірка і оцінка доказів та їх джерел. Належність, достовірність і допустимість доказів. Підстави та порядок визнання доказів недопустимими. Достатність доказів для прийняття рішення у кримінальному провадженні. Моральні засади доказування. Показання як джерело доказів у кримінальному провадженні. Показання з чужих слів. Речові докази, порядок їх зберігання. Документи як джерело доказів. Вирішення питання про речові докази і документи. Висновок експерта і його доказове значення.

ТЕМА № 6. Відшкодування шкоди у кримінальному процесі

Поняття шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Відшкодування (компенсація) шкоди потерпілому. Поняття і значення цивільного позову у кримінальному провадженні. Переваги спільного розгляду цивільного позову і матеріалів кримінального провадження. Підстави і порядок пред'явлення цивільного позову. Доказування цивільного позову. Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні, в якому заявлено цивільний позов. Процесуальні засоби забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням та можливої конфіскації майна. Вирішення цивільного позову. Відшкодування (компенсація) шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду.

ТЕМА № 7. Процесуальні строки і витрати

Процесуальні строки, їх правова природа. Поняття, значення, види і правила обчислення процесуальних строків. Обов'язковість додержання процесуальних строків. Порушення процесуальних строків і їх наслідки. Порядок продовження, зупинення і відновлення процесуальних строків. Процесуальні витрати, їх поняття, види і значення. Визначення розміру та розподіл процесуальних витрат. Зменшення розміру процесуальних витрат. Звільнення від оплати, відстрочення та розстрочення процесуальних витрат. Витрати, що покладаються на державу. Рішення щодо процесуальних витрат.

ТЕМА № 8. Заходи забезпечення кримінального провадження

Поняття заходів забезпечення кримінального провадження та їх види. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід. Порядок здійснення виклику. Повістка про виклик. Привід та порядок його виконання. Накладення грошового стягнення. Порядок вирішення питання про накладення грошового стягнення. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Порядок та строки тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом. Відсторонення від посади: порядок застосування та строки. Тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя. Тимчасовий доступ до речей і документів. Речі і документи, до яких заборонено доступ. Виконання ухвали суду про тимчасовий доступ до речей і документів. Тимчасове вилучення майна: підстави та процесуальний порядок проведення. Арешт майна: мета, підстави. Клопотання про арешт майна та його розгляд. Поняття, мета та підстави застосування запобіжних заходів. Види запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу. Клопотання про застосування запобіжного заходу. Особисте зобов'язання. Особиста порука. Домашній арешт. Застава, визначення її розміру та порядок внесення. Підстави і процедура звернення застави у доход держави. Застосування електронних засобів контролю. Тримання під вартою як

запобіжний захід. Підстави та процесуальний порядок тримання особи під вартою. Строки тримання під вартою і порядок їх продовження. Затримання з метою приводу. Затримання особи без ухвали слідчого судді, суду. Строки затримання. Застосування запобіжних заходів щодо неповнолітніх. Підстави і процесуальний порядок скасування чи зміни запобіжного заходу.

ТЕМА № 9. Загальні положення досудового розслідування

Поняття, значення і завдання стадії досудового розслідування. Етапи досудового розслідування. Дізнання і досудове слідство, як форми досудового розслідування. Єдиний реєстр досудових розслідувань. Особливості розслідування кримінальних проступків. Поняття і значення загальних положень досудового розслідування. Підслідність та її види. Початок та місце проведення досудового розслідування. Строки дізнання і досудового слідства, порядок їх продовження. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень. Розгляд клопотань під час досудового розслідування. Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення. Взаємодія слідчого і оперативних підрозділів. Доручення слідчого. Використання науково-технічних засобів при проведенні досудового розслідування. Розслідування кримінальних правопорушень слідчою групою. Складання кримінально-процесуальних документів під час досудового розслідування. Здійснення прокурорського нагляду, відомчого і судового контролю за законністю в діяльності органів досудового розслідування. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції.

ТЕМА № 10. Проведення слідчих (розшукових) дій

Поняття, види та система слідчих (розшукових) дій. Класифікація слідчих (розшукових) дій. Загальні процесуальні вимоги до проведення та оформлення слідчих (розшукових) дій. Допит та його процесуальне оформлення. Особливості виклику і допиту малолітньої або неповнолітньої особи. Допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні. Пред'явлення для впізнання та його види. Процесуальний порядок пред'явлення для впізнання. Особливості впізнання особи при забезпеченні безпеки учасників кримінального провадження. Проведення допиту та пред'явлення для впізнання в режимі відеоконференції. Обшук та його види. Підстави і процесуальний порядок проведення обшуку. Особливості проведення окремих видів обшуку. Огляд і його види. Процесуальний порядок проведення окремих видів огляду. Особливості проведення огляду трупа. Ексгумація трупа, підстави і процесуальний порядок її проведення. Слідчий експеримент: підстави та порядок проведення. Освідування і його види. Порядок проведення і оформлення окремих видів освідування. Експертиза у кримінальному провадженні: підстави та порядок її проведення. Отримання

зразків для проведення експертизи. Негласні слідчі (розшукові) дії: поняття, підстави проведення. Види негласних слідчих (розшукових) дій. Фіксація порядку проведення результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні. Загальні положення про втручання у приватне спілкування.

ТЕМА № 11. Повідомлення про підозру

Поняття та сутність підозри у кримінальному провадженні. Значення повідомлення про підозру у кримінальному провадженні. Етапи повідомлення про підозру та їх зміст. Підстави, строки та процесуальний порядок повідомлення особі про підозру. Вимоги до змісту та форми письмового повідомлення про підозру. Процесуальний порядок вручення письмового повідомлення про підозру. Повідомлення підозрюваному про його процесуальні права. Особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб. Підстави, суб'єкти і процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру.

ТЕМА № 12. Зупинення і закінчення досудового розслідування

Поняття, підстави, умови та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування. Розшук підозрюваного. Підстави і процесуальний порядок відновлення досудового розслідування. Загальні положення закінчення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи: підстави та процесуальний порядок. Підстави та процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності. Клопотання прокурора про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Відкриття матеріалів кримінального провадження іншій стороні. Порядок ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Обвинувальний акт та його значення. Структура та зміст обвинувального акту. Додатки до обвинувального акту. Клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, його зміст. Вручення копій обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування. Систематизація і технічне оформлення матеріалів кримінального провадження.

ТЕМА № 13. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування

Поняття та значення інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування. Право на оскарження. Рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування. Строк подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, її повернення або відмова у відкритті провадження. Правові наслідки подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування. Порядок розгляду

скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування. Рішення слідчого судді за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування. Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора.

ТЕМА № 14. Підсудність та підготовче судове провадження

Поняття і значення підсудності у кримінальному процесі. Види підсудності. Підстави та порядок передачі справ з одного суду до іншого. Автоматизована система документообігу суду. Поняття, сутність і завдання підготовчого судового провадження. Порядок і строки підготовчого судового провадження. Порядок підготовчого судового провадження. Питання, які з'ясовуються суддею при підготовчому судовому провадженні. Рішення, які приймаються за результатами підготовчого судового провадження. Складання досудової доповіді. Закриття кримінального провадження. Підстави і процесуальний порядок повернення обвинувального акту, клопотань про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру прокурору або за підсудністю. Призначення судового розгляду. Дії судді, пов'язані з підготовкою до судового розгляду. Закінчення підготовчого судового провадження. Ознайомлення з матеріалами кримінального провадження (кримінальною справою).

ТЕМА № 15. Судовий розгляд

Сутність і значення стадії судового розгляду. Загальні положення судового розгляду. Безпосередність, усність, безперервність судового розгляду. Незмінність складу суду. Рівність прав сторін під час судового розгляду. Учасники судового розгляду та наслідки їх неявки до суду. Підстави і порядок відкладення судового засідання, зупинення судового провадження. Розпорядок судового засідання. Заходи, які застосовуються до порушників порядку судового засідання. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій під час судового розгляду. Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції. Межі судового розгляду. Етапи судового розгляду, їх зміст. Суть, структура і завдання підготовчої частини судового засідання. Поняття і завдання судового слідства. Порядок дослідження доказів у судовому засіданні. Спрощений порядок судового слідства. Порядок судових дебатів. Промови і репліки сторін. Останнє слово обвинуваченого. Процесуальний порядок ухвалення судового рішення. Види судових рішень. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення. Поняття і значення вироку. Види вироків та їх зміст. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку. Порядок винесення ухвал у судовому засіданні. Ухвалення судового рішення і окрема думка судді. Проголошення судового рішення. Роз'яснення судового рішення. Вручення копії судового рішення. Журнал судового засідання. Технічна фіксація перебігу судового засідання. Особливі порядки провадження в суді першої інстанції.

Спрощене судове провадження щодо кримінальних проступків. Провадження в суді присяжних.

ТЕМА № 16. Провадження з перегляду судових рішень

Види перегляду судових рішень у кримінальному провадженні. Правова природа, сутність і завдання апеляційного провадження. Право на апеляційне оскарження. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Суди, які розглядають справи в апеляційному порядку, їх повноваження. Порядок і строки апеляційного оскарження. Апеляція, її форма та зміст. Прийняття апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова відкриття провадження. Підготовка до апеляційного розгляду. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Процесуальний порядок апеляційного розгляду. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення. Рішення суду апеляційної інстанції. Вирок (ухвала про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру) суду апеляційної інстанції.

Правова природа, сутність і завдання касаційного провадження. Право на касаційне оскарження. Рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Порядок і строки касаційного оскарження. Касаційна скарга та її зміст. Залишення касаційної скарги без руху або її повернення. Відкриття касаційного провадження. Підготовка касаційного розгляду. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Процесуальний порядок касаційного розгляду. Підстави та порядок передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної або Великої Палати Верховного Суду. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції. Судові рішення суду касаційної інстанції.

Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Зміст нововиявлених і виключних обставин. Особи, які мають право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Органи перегляду судових рішень, що набрали законної сили, та межі їх повноважень. Строки перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття кримінального провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Види судових рішень за наслідками кримінального провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

ТЕМА № 17. Виконання судових рішень

Поняття, значення та завдання стадії виконання судових рішень. Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили

судовим рішенням. Обов'язковість рішень суду. Порядок та строки звернення судового рішення до виконання. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Органи і служби, які виконують вирок і забезпечують виконання кримінальних покарань. Відстрочка виконання вироку. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків. Процесуальний порядок розгляду та вирішення питань, які виникають під час виконання вироку. Підстави для звільнення від відбування кримінального покарання. Умовно-дострокове звільнення від покарання і заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Застосування до засуджених примусового лікування та його припинення. Тимчасове залишення засудженого у слідчому ізоляторі. Умови утримання осіб, засуджених до позбавлення волі. Розгляд судом клопотання про зняття судимості. Нагляд за дотриманням законів під час виконання судових рішень.

ТЕМА № 18. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

Загальні засади міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні. Законодавство, що регулює міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Обсяг та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Центральні органи України, що забезпечують міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Зміст та форма запиту про міжнародну правову допомогу. Виконання запиту в іноземній державі. Розгляд запиту іноземного компетентного органу про міжнародну правову допомогу. Порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України. Виклик особи, яка перебуває за межами України. Допит за запитом компетентного органу іноземної держави шляхом проведення відео- або телефонної конференції. Розшук, арешт і конфіскація майна. Створення і діяльність спільних слідчих груп. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Порядок підготовки документів та направлення запитів про видачу особи (екстрадицію). Межі кримінальної відповідальності виданої особи. Центральні органи України щодо видачі особи (екстрадиції). Особливості затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України. Екстрадиційний арешт. Проведення екстрадиційної перевірки. Відмова у видачі особи (екстрадиції). Рішення за запитом про видачу особи (екстрадицію) та їх оскарження. Порядок і умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав. Порядок кримінального провадження, що перейняте від іншої держави. Порядок і умови передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави. Наслідки передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб. Підстави і порядок виконання вироків судів іноземних держав. Виконання вироку суду іноземної держави. Розгляд судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством

України. Умови передачі засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання. Визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

ТЕМА № 19. Особливі порядки кримінального провадження

Види особливих проваджень у кримінальному процесі. Кримінальне провадження на підставі угод. Види угод, їх ініціювання та умови укладання. Зміст угоди про примирення. Зміст угоди про визнання винуватості. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди. Вирок на підставі угоди. Наслідки невиконання угоди. Кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Початок кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Особи, щодо яких здійснюється особливий порядок кримінального провадження. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності окремої категорії осіб, їх затримання і обрання запобіжного заходу. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх. Особливості проведення процесуальних дій та застосування заходів примусу щодо неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених. Порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності. Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Особливості досудового та судового кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру та щодо обмежено осудних осіб. Проведення психіатричної експертизи. Обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру. Особливості кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Охорона державної таємниці під час кримінального провадження. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичних представництв, консульських установ, суден України. Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України* від 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141.
2. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): прийняті 29 листопада 1985 року. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_211.
3. Захист осіб з психічними захворюваннями та поліпшення психіатричної допомоги: Резолюція 46/119 Генеральної Асамблеї ООН від 18 лютого 1992 року. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_905
4. Віденська конвенція про дипломатичні зносини: прийнята 18 квітня 1961 року. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048
5. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна: прийнята 14 вересня 1963 року. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_244.
6. Щодо сприяння кримінального правосуддя: Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи від 17 вересня 1987 р. № 6R (87/18). URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_339
7. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах від 15 вересня 1999 р. № R (99) 19. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_828
8. Кримінальний кодекс України: прийн. 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. URL: № 11-12. № 13. ст.8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-1775>.
10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року 5076-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 27. ст.282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
11. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – №51. – Ст. 577.
12. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017, № 7-8. ст.50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
13. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

14. Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14-15. № 16-17. ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

15. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>

16. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року 2790-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 3. ст. 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

17. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 31. ст.545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

18. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07 червня 2018 р. № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 24. ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>

19. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. N 6. ст. 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/20/95-%D0%B2%D1%80>

20. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 19. ст.143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

21. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 № 4038-XII року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

22. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. ст.93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>

23. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Указ Президента України 10 червня 1993 року № 198/93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/9>

24. Узагальнення судової практики про забезпечення права на захист у кримінальному провадженні: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 25.09.2015. № 9.

25. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 квітня 2013 року №223–558/0/4–13. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи. К.: Юрінком Інтер, 2013. С. 174–184.

26. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування: інформаційний лист Вищого

спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09 листопада 2012 року № 1640/0/4-12.

27. Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчими суддею клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 року № 3.

28. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення: наказ Генеральної прокуратури України від 30 червня 2020 року № 298.

29. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16.11.2012. URL: <http://www.minjust.gov.ua/42544>.

30. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: наказ МВС України, МОЗ України, ГП України від 29 вересня 2017 року № 807/1193/279.

31. Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу - тримання під вартою під час досудового розслідування. Спільний наказ МВС України та Міністерства юстиції України № 806/3105/5 від 01.10.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1190-18>

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники наукових статей, тези доповідей на конференціях, круглих столах:

32. Актуальні питання теорії та практики досудового розслідування кримінальних проступків: матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 14 листоп. 2019 р.) / редкол.: В.В. Черней, С.С. Чернявський, Л.Д. Удалова та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 197 с.

33. Андрушко О.В. Теорія та практика юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі : монографія. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2020. 480 с.

34. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 3. Електронне видання. ДніпроЛьвів-Одеса-Харків, 2022. Станом на 25 серпня 2022. 78 с. URL: <https://www.academia.edu/93971344/>

35. Денисенко Г.В., Кучинська О.П. Імунітет свідка у кримінальному провадженні (порівняльно-правова характеристика) : монографія. Київ : Алерта, 2021. 222 с.
36. Дрозд В. Г. Концептуальні засади правового регулювання досудового розслідування як стадії кримінального провадження : дис. д-ра юрид. наук. Харків, 2019. 495 с.
37. Затримання уповноваженою службовою особою: метод. рек. / А. А. Вознюк, О. С. Осетрова, О. Ю. Хабло та інш. / за заг. ред. С. С. Чернявського. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 52 с.
38. Каланча І.Г. Електронне кримінальне судочинство: передумови виникнення, сучасний стан та перспективи: монографія. Харків: Право, 2019. 240 с.
39. Колеснік Г.Р. Функціональне призначення нагляду і контролю у досудовому розслідуванні: дис. канд. юрид. наук : 12.00.09; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 224 с.
40. Конюшенко Я.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні : проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Факт, 2020. 476 с.
41. Крет Г.Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи : монографія / Г.Р.Крет. Калуш : Петраш К.Т., 2020. – 452 с.
42. Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України [Текст] : матеріали круглого столу, присвяч. 40-річчю кафедри кримінального процесу (Київ, 27 жовт. 2023 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 360 с.
43. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 376 с.
44. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 2 трав. 2024 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. – 306 с.
45. Кримінальний процес : навч. посіб. / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків : Право, 2020. 296 с.
46. Кримінальний процес : підручник / [Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. П. Письменний та ін.] ; за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорецького, С. С. Чернявського. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 780 с.
47. Кримінальний процес : підручник / О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : «Право», 2019. 584 с.
48. Кримінальний процес України: Академічний курс: у 3 т. Т.1 Загальна частина/[В.Т.Нор, Н.Р.Бабечко, М.В.Багрій та ін.]; за ред. Акад.. НАПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В.Т.Нора, д-ра юрид. наук, проф. Н.Р.Бабечка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 912 с.

49. Кримінальний процес України: підручник / за ред. С.В. Ківалова та М.С. Цуцкірідзе. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 1104 с.

50. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків: ХНУВС, 2021. 300 с.

51. Кримінальний процес. Ч. 1: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 532 с.

52. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : монографія. Харків : Право, 2018. 278 с.

53. Лапкін А.В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми: монографія. Харків: Право, 2020. 1304 с.

54. Михайленко В. В. Реалізація засади верховенства права у кримінальному провадженні : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09. 2019. 281 с.

55. Організація роботи слідчо-оперативної групи: навчальний посібник / Л.Д. Удалова, Ю.В. Сухомлин, А.С. Симчук, М.Й. Кулик, В.В. Зарубей. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 504 с.

56. Савицький Д.О., Шульга О.В. Затримання уповноваженою службовою особою у кримінальному провадженні: Монографія. К. 2017. 216 с.

57. Січко С.О. Загальні положення досудового розслідування: дис. канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 231 с.

58. Скрипник А.В. Використання цифрової інформації в кримінальному процесуальному доказуванні : монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2022.- 408 с.

59. Столітній А.В. Електронне кримінальне провадження на досудовому розслідуванні : дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. 648 с.

60. Сучасні концепції доказування і доказів у юридичному процесі країн ближнього зарубіжжя та їх вплив на формування єдиної судової практики: матеріали наук.-метод. семінару (м.Київ, 16 листоп. 2018 р.) [упоряд. М.Є.Шумило]. Харків: Право, 2020. – 150 с.

61. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження : теорія та практика. К. : Алерта, 2017. 548с.

62. Хабло О.Ю. Обґрунтування підстав застосування запобіжних заходів: конвенційні стандарти та вітчизняна практика. Право і суспільство. 2020. № 4. С. 270-278.

63. Хабло О.Ю., Бойко О.В. Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному судочинстві України: монографія. Київ: Видавничий центр «Кафедра», 2022. 216 с.

64. L. D. Udaloval, O. Yu. Khablo Ensuring state, public, and personal interests in criminal proceedings under martial law or a state of emergency. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2022. Том 12. № 4. С. 17–28.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття та завдання кримінального процесу України.
2. Джерела кримінального процесуального права України.
3. Кримінальний процесуальний закон України та межі його дії.
4. Кримінальні процесуальні функції, їх види та характеристика.
5. Поняття стадій кримінального процесу, їх система, зміст і завдання.
6. Кримінальна процесуальна форма та її значення. Уніфікація та диференціація кримінальної процесуальної форми.
7. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини.
8. Засада мови, якою здійснюється кримінальне провадження.
9. Засада гласності у кримінальному процесі.
10. Змагальність і диспозитивність у кримінальному провадженні.
11. Недоторканність житла чи іншого володіння особи, невтручання у приватне життя, таємниця спілкування.
12. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні.
13. Забезпечення права на захист у кримінальному провадженні.
14. Публічність як засада кримінального провадження.
15. Розумні строки як засада кримінального провадження.
16. Суд (суддя), слідчий суддя у кримінальному провадженні.
17. Прокурор у кримінальному процесі. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.
18. Слідчий та його процесуальне становище. Керівник органу досудового розслідування.
19. Дізнавач та його процесуальне становище. Керівник органу дізнання.
20. Підозрюваний і його процесуальне становище.
21. Захисник, його права та обов'язки у кримінальному процесі. Залучення захисника. Обов'язкова участь захисника.
22. Потерпілий і його представник, їх повноваження.
23. Свідок у кримінальному провадженні. Права та обов'язки свідка. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.
24. Експерт і спеціаліст у кримінальному провадженні, їх права та обов'язки.
25. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.
26. Доказування у кримінальному провадженні: поняття, значення, елементи.
27. Предмет та межі доказування у кримінальному провадженні.
28. Суб'єкти доказування у кримінальному провадженні.
29. Поняття доказів та їх класифікація.
30. Способи збирання доказів у кримінальному провадженні.
31. Оцінка доказів, її співвідношення з перевіркою доказів.
32. Підстави та порядок визнання доказів недопустимими.

33. Показання як джерело доказів, особливості їх оцінки.
34. Висновок експерта у кримінальному провадженні: поняття, структура, види. Особливості оцінки.
35. Речові докази у кримінальному провадженні: поняття, види.
36. Документи як джерело доказів.
37. Зберігання речових доказів і документів та вирішення питання про них.
38. Фіксування кримінального провадження.
39. Процесуальні строки та порядоч їх обчислення.
40. Процесуальні витрати та їх види.
41. Відшкодування (компенсація) шкоди. Цивільний позов у кримінальному провадженні.
42. Заходи забезпечення кримінального провадження: поняття, види, загальні правила застосування.
43. Запобіжні заходи: види, мета, підстави та загальні правила їх застосування, зміни чи скасування.
44. Домашній арешт як запобіжний захід.
45. Застава як запобіжний захід.
46. Тримання під вартою. Строки тримання під вартою та порядок їх продовження.
47. Тимчасовий доступ до речей і документів.
48. Затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину.
49. Тимчасове вилучення майна.
50. Арешт майна як захід забезпечення кримінального провадження.
51. Початок досудового розслідування.
52. Дізнання і досудове слідство, як форми досудового розслідування.
53. Загальні положення досудового розслідування.
54. Підслідність: поняття, види.
55. Строки досудового розслідування. Порядок їх продовження.
56. Розгляд клопотань під час досудового розслідування.
57. Поняття, види та система слідчих (розшукових) дій.
58. Загальні процесуальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій.
59. Допит: види, порядок проведення. Проведення допиту у режимі відеоконференції під час досудового розслідування.
60. Пред'явлення для впізнання: види, підстави та порядок проведення.
61. Обшук: види, підстави та порядок проведення.
62. Огляд: види, підстави та порядок проведення.
63. Слідчий експеримент.
64. Освідчування особи.
65. Проведення експертизи у кримінальному провадженні. Отримання зразків для експертизи.
66. Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії.
67. Поняття, підстави та значення повідомлення про підозру.

68. Порядок повідомлення про підозру, зміна повідомлення про підозру.
69. Зупинення та відновлення досудового розслідування.
70. Форми закінчення досудового розслідування.
71. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи: підстави та процесуальний порядок.
72. Порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності.
73. Звернення до суду з обвинувальним актом.
74. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування та прокурора під час досудового розслідування.
75. Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.
76. Спеціальне досудове розслідування.
77. Підготовче провадження у кримінальному процесі.
78. Сутність і значення стадії судового розгляду.
79. Загальні положення судового розгляду.
80. Межі судового розгляду.
81. Етапи судового розгляду та їх зміст.
82. Судове провадження з перегляду судових рішень: загальна характеристика.
83. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення.
84. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб.
85. Кримінальне провадження на підставі угод.
86. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.
87. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх.
88. Обсяг та види міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.
89. Порядок виконання запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу на території України.
90. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція).

«КРИМІНАЛІСТИКА»

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КРИМІНАЛІСТИКИ

Тема 1. Загальні положення науки криміналістики

Предмет криміналістики. Розвиток наукових уявлень про предмет криміналістики. Закономірності об'єктивної дійсності, що вивчаються криміналістикою.

Функції та завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства. Загальні, спеціальні та конкретні завдання криміналістики. Роль криміналістики у запобіганні кримінальних правопорушень.

Система криміналістики. Загальна теорія, окремі криміналістичні теорії і вчення. Мова криміналістики, її становлення і розвиток. Криміналістична техніка, тактика і методика розслідування кримінальних правопорушень.

Історія становлення та розвитку криміналістики. Криміналістичні наукові школи та видатні вчені-криміналісти України.

Криміналістика у системі інших наук і її значення в забезпеченні практичної діяльності у боротьбі із злочинністю. Використання положень філософії, логіки, психології, етики та інших суспільних наук у розвитку криміналістичної теорії, розробці засобів і методів слідчої діяльності. Співвідношення криміналістики і природничо-технічних наук. Роль криміналістики в забезпеченні застосування досягнень науково-технічного прогресу в діяльності по боротьбі зі злочинністю. Використання криміналістичних знань, засобів і методів у інших галузях людської діяльності.

Тема 2. Методологічні засади криміналістики

Поняття та зміст методології криміналістики. Теорія відображення як методологічна основа формування криміналістичних знань і розробки прийомів та засобів роботи з доказами. Специфіка слідчого пізнання. Функції методології.

Поняття методів криміналістики, їх характеристика. Діалектичний метод пізнання. Використання загальнонаукових методів у криміналістиці. Спеціальні методи криміналістики, їх формування і система. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики в кримінальному судочинстві.

Узагальнення слідчої, судової і експертної практики, як джерело розробки криміналістичних засобів, прийомів і методів. Співвідношення методів криміналістики та методів практичної діяльності в розслідуванні кримінальних правопорушень.

Тема 3. Криміналістична ідентифікація і діагностика

Поняття і наукові засади криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності. Завдання криміналістичної ідентифікації. Ознаки криміналістичної ідентифікації.

Види та форми криміналістичної ідентифікації. Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікація. Об'єкти і суб'єкти криміналістичної ідентифікації.

Стадії криміналістичної ідентифікації. Методика ідентифікаційних досліджень. Застосування математичних і кібернетичних методів у ідентифікаційних дослідженнях.

Поняття та сутність встановлення групової належності. Об'єкти групофікації. Групофікація як самостійний метод дослідження. Встановлення групової належності як стадія ідентифікації.

Поняття і сутність криміналістичної діагностики. Наукові засади криміналістичної діагностики. Діагностичні завдання та методика їх вирішення. Форми криміналістичної діагностики. Структура процесу криміналістичної діагностики. Значення криміналістичної діагностики для розслідування кримінальних правопорушень.

РОЗДІЛ 2. КРИМІНАЛІСТИЧНА ТЕХНІКА

Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки

Поняття, завдання і система криміналістичної техніки. Джерела формування та розвитку криміналістичної техніки. Завдання криміналістичної техніки. Класифікація криміналістичних засобів і методів.

Суб'єкти, принципи та правові підстави застосування криміналістичної техніки. Спеціальні технічні засоби криміналістики. Класифікація засобів криміналістичної техніки. Методи криміналістичної техніки. Класифікація техніко-криміналістичних методів.

Критерії допустимості використання технічних засобів і методів роботи з доказами у кримінальному судочинстві. Доказове значення результатів застосування криміналістичної техніки.

Тема 5. Криміналістична фотографія і відеозапис

Поняття криміналістичної фотографії. Завдання криміналістичної фотографії. Система криміналістичної фотографії. Поняття судово-оперативної (фіксуєючої) фотографії. Типові об'єкти судово-оперативної фотографії. Поняття судово-експертної (дослідницької) фотографії. Типові об'єкти судово-експертної фотографії.

Прийоми судово-оперативної фотографії. Орієнтуєюча зйомка. Оглядова зйомка. Вузлова зйомка. Детальна зйомка. Методи судово-оперативної (фіксуєючої) фотографії. Панорамна фотозйомка. Впізнавальна (сигналетична) фотозйомка. Вимірювальна (масштабна) зйомка. Стереоскопічна зйомка. Макрозйомка. Телезйомка. Репродукційна фотозйомка.

Методи судово-дослідницької фотографії: мікрофотозйомка; порівняльна зйомка; контрастуюча зйомка; кольороподільна зйомка; зйомка в інфрачервоних променях; зйомка в ультрафіолетових променях; зйомка в рентгенівських променях; високошвидкісна зйомка.

Прийоми та методи криміналістичного відеозапису. Переваги відеозапису у розслідуванні кримінальних правопорушень. Використання традиційних прийомів судово-оперативної (фіксуєючої) фотографії на місці події (орієнтуючої, оглядової, вузлової і детальної) під час відеозапису. Зйомка декількома відеокамерами, зйомка прийомами обходу та зйомка різноманітними планами.

Тема 6. Криміналістичне дослідження слідів (трасологія, дактилоскопія)

Поняття трасології, її система та наукові засади. Предмет трасології. Загальне завдання трасології. Спеціальні завдання трасології.

Поняття слідів у трасології та їх класифікація. Сліди у широкому та вузькому значеннях. Механізм слідоутворення. Елементи механізму слідоутворення.

Поняття і характеристика слідів ніг і взуття. Класифікація слідів ніг і взуття. Одиночний слід та доріжка слідів. Вимірювання сліду босої ноги. Вимірювання сліду взуття. Ознаки сліду взуття. Ознаки (елементи) доріжки слідів.

Характеристика слідів знарядь злону і інструментів. Поняття знаряддя злону. Класифікація знарядь злону та інструментів. Поняття слідів знарядь злону. Класифікація слідів механічного впливу знарядь злону. Встановлення факту впливу на пломбу.

Характеристика слідів транспортних засобів. Поняття та класифікація транспортних засобів. Поняття слідів транспортних засобів. Класифікація слідів транспортних засобів. Встановлення конкретного транспортного засобу за слідами шин. Способи фіксації слідів транспортних засобів.

Характеристика слідів рук людини. Значення слідів рук у криміналістиці. Будова шкіри на долонній поверхні рук людини. Властивості папілярних візерунків. Типи папілярних візерунків. Загальні і окремі ознаки папілярних візерунків.

Виявлення і фіксація слідів рук людини. Методи виявлення потожирових слідів рук: оптичні (візуальні), фізичні, хімічні та фізико-хімічні. Прийоми оптичного методу виявлення потожирових слідів рук: освітлення і огляд поверхні під певним кутом (під косопадаючим освітленням); огляд прозорих предметів на просвіт; застосування різних світлофільтрів; опромінення ультрафіолетовими і інфрачервоними променями. Обробка слідоносіїв дактилоскопічними порошками. Застосування фізичних проявників.

Вилучення слідів рук людини. Копіювання слідів рук. Пакування об'єктів зі слідами рук.

Тема 7. Криміналістичне дослідження матеріалів, речовин та виробів

Загальні положення криміналістичного дослідження матеріалів, речовин та виробів як галузі криміналістичної техніки. Елементи матеріальної обстановки як джерело криміналістично значущої інформації. Можливості

криміналістичного дослідження елементів матеріальної обстановки. Поняття та класифікація мікрооб'єктів. Можливості дослідження мікрооб'єктів. Основні правила роботи з мікрооб'єктами: виявлення, фіксація, вилучення, пакування. Предмет і завдання криміналістичної експертизи матеріалів, речовин та виробів. Класифікація об'єктів експертизи матеріалів, речовин та виробів. Підготовка об'єктів для проведення експертизи матеріалів, речовин та виробів.

Загальні положення криміналістичного дослідження наркотичних засобів: предмет, об'єкти, правила роботи з наркотичними засобами.

Загальні положення криміналістичного дослідження лакофарбових матеріалів, покриттів та виробів: предмет, об'єкти, правила роботи.

Загальні положення криміналістичного дослідження паливно-мастильних матеріалів: предмет, об'єкти, правила роботи.

Загальні положення криміналістичного дослідження об'єктів біологічного походження: предмет, об'єкти, правила роботи.

Тема 8. Криміналістичне дослідження зброї, вибухових пристроїв і речовин та слідів їх застосування (зброєзнавство)

Поняття, об'єкти і завдання судової балістики. Наукові основи судової балістики.

Вогнепальна зброя та бойові припаси: поняття, будова, класифікація. Конструктивні ознаки вогнепальної зброї.

Сліди застосування вогнепальної зброї та механізм їх утворення. Сліди від частин зброї на патронах, стріляних гільзах, кулях, клейтухах-контейнерах, шроті, картечі. Сліди пострілу на перешкодах.

Огляд вогнепальної зброї, бойових припасів та слідів їх застосування. Завдання огляду місця події, де при вчиненні злочину застосовувалась вогнепальна зброя. Дані що зазначаються в протоколі огляду щодо вогнепальної зброї, бойових припасів або їх елементів та слідів пострілу на перешкодах. Вилучення вогнепальної зброї, бойових припасів, їх частин та елементів, а також предметів зі слідами їх застосування.

Можливості судово-балістичної експертизи. Ідентифікаційні судово-балістичні експертизи. Неідентифікаційні судово-балістичні експертизи.

Поняття холодної зброї, її класифікація та будова. Клинка холодна зброя. Неклинкова (ударно-дробильна) холодна зброя. Комбінована холодна зброя. Метальна холодна зброя.

Особливості огляду холодної зброї та слідів її застосування. Опис холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів в протоколі слідчої (розшукової) дії. Упаковка холодної зброї.

Можливості експертизи холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів.

Тема 9. Криміналістичне дослідження документів (документознавство)

Поняття та система криміналістичного дослідження документів. Поняття документа. Класифікація документів у криміналістиці. Криміналістичне почеркознавство (криміналістичне дослідження почерку). Криміналістичне авторознавство (криміналістична ідентифікація автора тексту). Техніко-криміналістичне дослідження документів.

Система ідентифікаційних ознак почерку. Загальні ознаки почерку. Окремі ознаки почерку.

Поняття судово-почеркознавчої експертизи. Предмет, об'єкти, завдання судово-почеркознавчої експертизи. Формулювання завдань експерту.

Поняття та сутність криміналістичного авторознавства. Завдання, які вирішують авторознавчі дослідження письмової мови. Об'єкт лінгвістичного дослідження. Вимоги до якості та обсягу порівняльних зразків. Стадії експертного авторознавчого дослідження.

Поняття техніко-криміналістичного дослідження документів. Предмет, завдання та об'єкти техніко-криміналістичного дослідження документів. Види технічної експертизи документів. Експертиза реквізитів документів. Експертиза матеріалів документів.

Види підроблення документів та методи їх дослідження. Інтелектуальне підроблення документів. Матеріальне підроблення документів. Способи повного підроблення документів. Способи часткового підроблення документів.

Підготовка матеріалів для технічної експертизи документів. Правила поводження з документами-речовими доказами. Пакування матеріалів на експертне дослідження.

Тема 10. Ідентифікація особи за ознаками зовнішності (габітоскопія)

Поняття криміналістичної габітоскопії. Поняття, значення та наукові основи ідентифікації людини за ознаками зовнішності. Предмет габітоскопії. Поняття зовнішнього вигляду людини. Властивості зовнішнього вигляду людини. Види ідентифікації людини за ознаками зовнішності.

Поняття ознаки зовнішності. Криміналістична класифікація ознак зовнішності людини. Власні ознаки зовнішності: загальнофізичні, анатомічні, функціональні (динамічні). Особливі помітні ознаки (прикмети). Супутні ознаки зовнішності людини.

Використання ознак зовнішності людини у розслідуванні кримінальних правопорушень. Джерела одержання відомостей про ознаки зовнішності людини.

Опис зовнішності людини за методом «словесного портрета». Поняття словесного портрета. Основні правила опису ознак зовнішності за методом словесного портрета.

Можливості фотопортретної експертизи. Об'єкти фотопортретної експертизи. Види фотопортретної експертизи.

Тема 11. Криміналістичне дослідження звукових слідів (фоноскопія)

Можливості і завдання використання засобів та методів акустики у практиці боротьби зі злочинністю. Наукові засади криміналістичного дослідження звукових слідів. Завдання, об'єкти та суб'єкти фоноскопичного дослідження. Суб'єкт фоноскопичних досліджень.

Ідентифікація особи за голосом (фоноскопична експертиза): сутність, коло питань, що вирішуються (включаючи діагностичні), особливості підготовки матеріалів для призначення експертизи. Етапи і методи фоноскопичного дослідження. Аудитивний аналіз голосу і мовлення. Лінгвістичний аналіз мовлення. Інструментальний акустичний аналіз фонограм.

Експертиза засобів і матеріалів звуко-відеозапису: сутність, характеристика ідентифікаційних і діагностичних питань, що вирішуються нею, підготовка матеріалів для проведення.

Оцінка результатів криміналістичного дослідження звукових слідів та їх використання у розслідуванні кримінальних правопорушень.

Тема 12. Криміналістичне дослідження слідів запаху (одорологія)

Поняття і наукові засади криміналістичної одорології. Завдання і можливості використання запахових слідів людини у розслідуванні кримінальних правопорушень. Поняття, властивості та класифікація слідів запаху.

Використання одорологічної інформації під час розслідування кримінальних правопорушень. Значення запахових слідів для розслідування кримінальних правопорушень. Засоби та методи консервації запаху людини. Застосування службово-розшукових собак для розшуку і встановлення підозрюваних.

Перспективи розвитку судової одорології. Проблеми одорологічної експертизи.

Тема 13. Інформаційно-довідкове забезпечення розслідування кримінальних правопорушень (криміналістична реєстрація)

Криміналістична реєстрація: поняття, джерела, форми накопичення інформації та види криміналістичних обліків. Поняття інформаційно-довідкового забезпечення розслідування кримінальних правопорушень. Поняття криміналістичних обліків. Джерела формування криміналістичних обліків. Форми концентрації інформації у криміналістичних обліках. Види криміналістичних обліків.

Особливості функціонування криміналістичних обліків. Рівні криміналістичних обліків експертної служби. Призначення оперативно-пошукових колекцій. Формування оперативно-пошукових колекцій. Призначення інформаційно-довідкових колекцій. Формування інформаційно-довідкових колекцій.

Допоміжні інформаційні системи, що використовуються правоохоронними органами.

РОЗДІЛ 3. КРИМІНАЛІСТИЧНА ТАКТИКА

Тема 14. Загальні положення криміналістичної тактики

Предмет, завдання, джерела та засоби криміналістичної тактики. Структура криміналістичної тактики. Роль криміналістичної тактики в розслідуванні і попередженні кримінальних правопорушень.

Тактика слідчих (розшукових) дій. Поняття та класифікація слідчих (розшукових) дій. Стадії слідчих (розшукових) дій.

Поняття та сутність тактичних прийомів, тактичних комбінацій, тактичних операцій. Вимоги до тактичних прийомів. Джерела тактичних прийомів. Класифікація тактичних прийомів. Основні види тактичних комбінацій.

Поняття та зміст слідчої ситуації, тактичного рішення слідчого, тактичного ризику. Чинники, що впливають на формування слідчої ситуації. Класифікація слідчих ситуацій. Процес прийняття тактичного рішення. Умови, що визначають прийняття і реалізацію тактичних рішень.

Тема 15. Криміналістична версія. Організація та планування розслідування

Поняття, значення і сутність криміналістичної версії, класифікація криміналістичних версій. Вимоги до криміналістичної версії.

Стадії, методи побудови та перевірки версій. Отримання вихідної інформації. Формування версій. Перевірка криміналістичних версій.

Зміст організації розслідування, його принципи та рівні реалізації. Завдання організації розслідування кримінальних правопорушень.

Зміст планування розслідування, вимоги до різних видів планів. Завдання планування розслідування. Принципи планування розслідування. Рівні планування розслідування. Допоміжні документи, які полегшують планування і облік проведеної роботи.

Тема 16. Тактика огляду

Поняття, завдання та принципи огляду.

Види огляду, їх характеристика. Огляд місця події. Огляд місцевості, приміщення, речей і документів. Огляд житла чи іншого володіння особи. Огляд трупа. Огляд тіла живої людини (освідування особи). Огляд інших об'єктів, що визначаються у криміналістичних джерелах.

Загальні засади проведення огляду. Фактична підстава проведення огляду. Правова підстава проведення огляду. Проведення огляду у нічний час.

Огляд місця події. Етапи, стадії та методи огляду місця події. Підготовчий етап огляду місця події. Робочий етап огляду місця події. Заключний етап огляду місця події.

Фіксація ходу і результатів огляду. Тактичні правила складання описової частини протоколу огляду. Додатки до протоколу огляду.

Особливості огляду трупа. Участь судового медика при огляді трупа. Значення і використання даних огляду трупа для встановлення особи загиблого та з'ясування інших обставин розслідуваної справи. Ексгумація трупа.

Мета і правила огляду речей та документів. Особливості проведення огляду документів. Правила вилучення документів під час огляду.

Питання, що вирішуються при огляді приміщень і ділянок місцевості.

Поняття та сутність освідкування. Мета і правила освідкування. Умови допустимості проведення освідкування.

Тема 17. Тактика обшуку

Поняття, завдання, види обшуку. Мета проведення обшуку. Правові та фактичні підстави проведення обшуку.

Підготовка до проведення обшуку. План проведення обшуку. Об'єкти пошуку. Об'єкти обшуку. Час проведення обшуку. Учасники обшуку. Технічні засоби пошуку.

Етапи та тактичні особливості проведення обшуку. Попередній етап. Оглядовий етап. Детальний етап. Тактичні прийоми обшуку. Психологічні та етичні засади проведення обшуку.

Особливості тактики обшуку в приміщенні і на місцевості. Види тайників і прийоми їх виявлення. Особистий обшук.

Фіксація результатів обшуку. Застосування фотозйомки та відеозапису під час обшуку.

Тема 18. Тактика допиту

Поняття, сутність, значення, види та принципи допиту. Предмет допиту. Первинний і додатковий допит. Активність і наступальність допиту. Поняття і межі допустимості психологічного впливу на допитуваного. Етика допиту.

Поняття, сутність та завдання одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.

Підготовка до допиту. Збирання вихідних даних. Тактичне забезпечення допиту. Вибір часу і місця допиту. Визначення способу виклику на допит. Технічне забезпечення допиту. План допиту.

Загальні положення тактики допиту. Стадії робочого етапу допиту. Встановлення психологічного контакту. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним. Вільна розповідь. Постановка запитань. Ознайомлення допитуваного з протоколом і записом показань. Вибір тактики допиту.

Фіксація ходу та результатів допиту. Протокол допиту. Фіксація допиту за допомогою технічних засобів.

Тема 19. Тактика пред'явлення для впізнання

Поняття, мета, сутність та види пред'явлення для впізнання. Впізнання об'єкта в умовах безпосереднього візуального та аудіоспостереження. Впізнання особи в умовах поза візуального та аудіоспостереження. Впізнання особи за фотознімками, матеріалами відеозапису. Проведення впізнання у

режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення. Впізнання об'єкта за зовнішніми ознаками. Впізнання особи за голосом. Впізнання особи за ходом.

Підстави та умови пред'явлення для впізнання.

Підготовка до пред'явлення для впізнання. Попередній допит суб'єкта впізнання. Підбір об'єктів, серед яких необхідно провести впізнання. Визначення місця і умов пред'явлення для впізнання. Визначення кола та процесуального статусу учасників пред'явлення для впізнання. Науково-технічні засоби, що використовуються під час проведення впізнання.

Особливості організації робочого етапу окремих видів пред'явлення для впізнання. Впізнання особи. Пред'явлення трупа для впізнання. Пред'явлення речей для впізнання.

Фіксація ходу та результатів пред'явлення для впізнання. Додатки до протоколу впізнання.

Тема 20. Тактика слідчого експерименту

Поняття, зміст та мета слідчого експерименту. Умови проведення слідчого експерименту. Учасники слідчого експерименту. Повторний експеримент. Додатковий експеримент.

Підготовка до слідчого експерименту. Визначення мети, виду і конкретних завдань слідчого експерименту. Повторний допит особи, показання якої будуть перевірятися. Визначення змісту та умов проведення експерименту. Забезпечення кримінальної процесуальної можливості проведення слідчого експерименту. Визначення кола осіб учасників експерименту. Визначення та підготовка необхідних техніко-криміналістичних та спеціальних засобів, транспорту для проведення слідчого експерименту.

Види слідчого експерименту та загальні тактичні положення його проведення.

Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту. Фіксація слідчого експерименту за допомогою фотозйомки, відеозйомки, звукозапису.

Тема 21. Тактика використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві

Поняття судової експертизи. Підготовка до проведення експертизи. Визначення виду, мети і об'єму дослідження. Формулювання експертного завдання. Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної і комплексної експертиз. Вибір експерта (експертного закладу). Особливості проведення експертизи поза експертним закладом. Оцінка висновку експерта та використання отриманих даних у розкритті, і запобіганні кримінальних правопорушень.

Поняття та види зразків для порівняльного дослідження. Умови вилучення зразків та зберігання. Критерії їх допустимості. Примусове отримання зразків. Процесуальне оформлення вилучення зразків. Особливості вилучення зразків.

РОЗДІЛ 4. КРИМІНАЛІСТИЧНА МЕТОДИКА

Тема 22. Загальні положення криміналістичної методики

Поняття та сутність криміналістичної методики. Криміналістична методика як розділ науки. Принципи криміналістичної методики. Джерела формування й розвитку криміналістичної методики.

Класифікація та структура окремих методик розслідування кримінальних правопорушень. Етапи розслідування та їх характеристика.

Поняття та зміст криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень. Практична значущість криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень. Виявлення кореляційних зв'язків елементів криміналістичної характеристики певного виду кримінальних правопорушень як умова її інформаційного і методичного значення для розслідування кримінальних правопорушень.

Тема 23. Розслідування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи

Криміналістична характеристика вбивств та заподіяння тілесних ушкоджень. Спосіб учинення. Спосіб приховування. Час та місце вчинення. Типова «слідова картина». Особа злочинця. Особа потерпілого.

Початковий етап розслідування вбивств та заподіяння тілесних ушкоджень. Завдання розслідування. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування. Система першочергових слідчих (розшукових) дій та інших заходів. Типові версії під час розслідування вбивств та заподіяння тілесних ушкоджень.

Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування вбивств та заподіяння тілесних ушкоджень. Огляд місця події і трупа. Допит свідків та потерпілих. Допит підозрюваних. Призначення судових експертиз.

Тема 24. Розслідування кримінальних правопорушень проти власності

Криміналістична характеристика крадіжок, грабежів та розбоїв. Спосіб учинення. Типова «слідова картина». Особа злочинця. Особа потерпілого. Типовий час учинення.

Початковий етап розслідування крадіжок, грабежів та розбоїв. Завдання розслідування. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування. Система першочергових слідчих (розшукових) дій та інших заходів. Типові версії під час розслідування крадіжок, грабежів та розбоїв.

Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування крадіжок, грабежів та розбоїв. Огляд місця події. Допит потерпілих. Допит підозрюваних. Призначення судових експертиз.

Тема 25. Розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності особи

Криміналістична характеристика зґвалтувань. Спосіб учинення зґвалтування. Місце вчинення зґвалтування. Типова «слідова картина». Особа злочинця. Особа потерпілого.

Початковий етап розслідування зґвалтувань. Завдання розслідування. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування. Система першочергових слідчих (розшукових) дій та інших заходів. Типові версії під час розслідування зґвалтування.

Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зґвалтувань. Огляд місця події. Допит потерпілих. Допит підозрюваних. Призначення судових експертиз.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти та їх коментарі

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. (зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11.05.1994 р., Протоколом № 14 від 13.05.2004 р.). *Верховна Рада України.* URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
5. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 р. № 60/95-ВР. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>.
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/stru>.
7. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
8. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Затверджена наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.
9. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків Експертної служби МВС України: Затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 р. № 390. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.
10. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.
11. Інструкція про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: Затверджена наказом МВС України від 19.08.2019 р. № 691. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19>.
12. Інструкція про порядок дій органів (підрозділів) поліції в разі виявлення радіоактивних, хімічних та ядерних матеріалів або отримання

інформації про порушення правил чи незаконне поводження з ними: Затверджена наказом МВС України від 06.09.2017 р. № 754. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1240-17>.

13. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: Затверджена наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/1378204>.

14. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

15. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи: Затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.

16. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1343. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

17. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»: Затверджене наказом МВС України від 03.08.2017 р. № 676. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17>.

18. Положення про органи досудового розслідування Національної поліції України: Затверджене наказом МВС України від 06.07.2017 р. № 570. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>.

19. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Затверджений спільним наказом МВС, МОЗ та Генеральної прокуратури від 29.09.2017 р. № 807/1193/279. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17>.

20. Порядок спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами: Затверджений наказом МВС України від 24.07.2017 р. № 621. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17>.

21. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини / Ю.Г. Севрук, А.В. Столітній, О.В. Сапін О.В. 2-ге вид. перероб. і допов. Київ: Право, 2019. 952 с.

22. Кримінальний процесуальний кодекс України: постатейна систематизація окремих правових позицій Верховного Суду / І.В. Гловюк, Д.В. Пономаренко, М.І. Пашковський. Київ: Фенікс, 2019. 960 с.

23. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко та ін. / за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

Основна

1. Textbook of criminalistics / Hendryk Malevski, Valery Shepitko. Kharkiv: Apostille Publishing House, 2016. 488 p.

2. The basics of criminalistic: educational manual / Antoshchuk A., Myrovskaya A., Sakovskyi A. and others. Kyiv: FOP Maslakov, 2018. 82 p.

3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Том 20: криміналістика, судова експертиза, юридична психологія; редкол. В.Ю. Шепітько (голова) та ін. Харків: Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2018. 952 с.

4. Коваль Д. О., Авраменко Р. А. Воєнні злочини. Особливості розслідування міжнародних злочинів, скоєних в контексті збройного конфлікту на Донбасі. Київ : ГО Truth Hounds ; Одеса : Фенікс, 2019. 36 с.

5. Копча В. В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика : навч. посіб. Одеса : Гельветика, 2022. 286 с.

6. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг та ін. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

7. Криміналістика : підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського; 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

8. Криміналістика: підручник / Р.І. Благута, О.І. Гарасимів, О.М. Дуфенюк та ін. / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. 3-тє вид, переробл. та допов. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.

9. Криміналістика: підручник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша, О.О. Подобний, В.В. Тіщенко та ін. / за ред. В.В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 556 с.

10. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

11. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

12. Правова система України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської, М. М. Хоменка. Одеса : Гельветика, 2022. 540 с.

Додаткова

До розділу 1 «Теоретичні основи криміналістики»

1. Даньшин М. В. Криміналістика ХХІ століття : місце у системі наукового знання : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 480 с.
2. Іщенко А. В. Методологічні проблеми криміналістичних наукових досліджень : монографія / за ред. І. П. Красюка. Київ : НАВСУ, 2003. 359 с.
3. Клименко Н. И. Криминалистика как наука : монография. Киев : Правник, 1997. 82 с.
4. Когутич І. І. Криміналістичні знання, їх сутність і потреба розширення меж використання : монографія. Львів : Тріада Плюс, 2008. 420 с.
5. Когутич І. І., Нор В. Т. Використання криміналістичних знань у судовому розгляді кримінальних справ : наук.-практ. посіб. Львів, Київ : Тріада плюс, Алерта, 2011. 426 с.
6. Котюк І. І. Теоретичні аспекти криміналістичної ідентифікації : монографія. Київ : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2004. 208 с.
7. Полянська Г. С. Криміналістична діагностика у розкритті та розслідуванні злочинів : монографія. Кривий Ріг, 2015. 197 с.
8. Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування злочинів : монографія / А. В. Іщенко, І. П. Красюк, В. В. Матвієнко. Київ : НАВСУ, 2002. 212 с.
9. Столітній шлях судової експертизи в Україні (1918–2018 рр.) : монографія / О. М. Ключев, О. П. Угровецький, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. ; за ред. О. М. Ключева. Харків : Золоті сторінки, 2018. 336 с.
10. Стратонов В. М. Криміналістична теорія пізнавальної діяльності : монографія. Херсон : Вид-во Херсон. держ. ун-ту, 2009. 440 с.
11. Тищенко В. В., Барцицька А. А. Теоретичні засади формування технологічного підходу в криміналістиці : монографія. Одеса : Фенікс, 2012. 198 с.
12. Шепітько В. Ю. Вступ до навчального курсу «Криміналістика». Київ : Ін Юре, 2016. 192 с.
13. Юсупов В. В. Криміналістика в Україні у ХХ–ХХІ століттях : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 556 с.

До розділу 2 «Криміналістична техніка»

1. Балістика : криміналістичне вогнестрільне зброезнавство : підручник / П. Д. Біленчук, А. В. Кофанов, В. Ф. Сулява ; за ред. проф. П. Д. Біленчука. Київ : Міжнародна агенція «BeeZone», 2003. 384 с.
2. Басай В. Д., Кириченко О. А. Основи одорології : монографія. Івано-Франківськ : Сімик, 2002. 580 с.
3. Бідняк Г. С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств : монографія. Дніпро : ДДУВС, 2019. 152 с.

4. Бібліографічний показчик літератури з судової експертизи / наук. ред. О. Г. Рувін, Т. Д. Голікова, В. В. Федчишина ; уклад. О. В. Юдіна. Київ : КНДІСЕ, 2013. 260 с.
5. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях : метод. рек. / М. В. Гребенюк, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. Г. Хахановський та ін. Київ, 2017. 76 с.
6. Використання можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у боротьбі зі злочинами : навч. посіб. / В. А. Некрасов, В. Б. Смелік, С. Є. Житняк. Київ : КНТ, Вид. дім «Скіф», 2008. 168 с.
7. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях : метод. рек. / [М. В. Гуцалюк, В. Д. Гавловський, В. Г. Хахановський та ін.] ; за заг. ред. О. В. Корнейка. Вид. 2-ге, доповн. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020.
8. Воробей О. В., Кофанов А. В. Техніко-криміналістичне дослідження документів : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2011. 312 с.
9. Глосарій балістичних, вибухотехнічних та тактико-технічних термінів (з метою використання при виявленні, фіксації та вилученні криміналістично значимої інформації в умовах антитерористичної операції) : спеціалізований словник / С. В. Албул, Д. С. Афонін. Одеса : ОДУВС, 2017. 83 с.
10. Давидова О. О. Криміналістичні дослідження матеріалів, речовин та виробів : курс лекцій. Київ : КНТ, 2008. 340 с.
11. Дії поліції під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами : метод. рек. / [І. М. Максимчук, О. М. Сура, А. А. Саковський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 81 с.
12. Експертизи у судочинстві України : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори ; наук. ред. В. А. Колесник. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 504 с.
13. Запахові сліди та їх властивості : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, П. Д. Біленчук. Київ, 2010. 52 с.
14. Ідентифікація людини за ознаками зовнішності : наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько та ін. Харків : Гриф, 2003. 112 с.
15. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення органів кримінальної юстиції : монографія / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2017. 260 с.
16. Калюга К. В. Окрема криміналістична теорія про зовнішні ознаки та властивості особи злочинця : монографія. Запоріжжя : КСК-Льянс, 2017. 296 с.
17. Клименко Н. І. Загальна теорія судової експертології : монографія. Тернопіль : Вид-во «Крок», 2018. 262 с.
18. Кобзар С. І. Криміналістичне дослідження слідів рук людини (праксіологічний аспект) : монографія / С. І. Кобзар, М. Я. Сегай. Луганськ : РВВ Луган. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 208 с.

19. Кофанов А. В., Кобилянський О. Л. Теорія і практика криміналістичного дослідження холодної зброї : методичні рекомендації. Київ : УкрДГРІ, 2013. 56 с.
20. Криміналістична техніка. Книга друга : навч. посіб. / А. В. Кофанов, В. В. Арешонков, П. Д. Біленчук, О. Г. Волошин та ін. Київ, 2009. 416 с.
21. Криміналістична техніка : Книга друга (частина II) : навч. посіб. / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, С. В. Хільченко, Т. В. Михальчук та ін. Київ : КИЙ, 2011. 352 с.
22. Криміналістична фотографія : навч. посіб. / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський. Київ, 2006. 389 с.
23. Криміналістичне дослідження вибухових речовин : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, О. О. Давидова. Київ : КИЙ, 2011. 48 с.
24. Кримінальна реєстрація та криміналістичні обліки : курс лекцій / А. В. Кофанов, С. І. Мендус, Є. Ю. Свобода, В. В. Індюкова. Київ, 2011. 146 с.
25. Мотлях О. І. Поліграф : наукова природа походження, нормативно-правове регулювання та допустимі межі застосування : монографія. Київ : Освіта України, 2012. 394 с.
26. Мотлях О. І., Усіков І. П. Практика призначення та проведення судових психофізіологічних експертиз й експертних досліджень із використанням комп'ютерного поліграфа (методичні та практичні рекомендації) : посіб. Київ : Освіта України, 2015. 210 с.
27. Нарізна мисливська та багатоцільова вогнепальна зброя, виготовлена на базі автомата Калашникова : судово-балістичний довідник / О. С. Соколов, О. В. Грищенко. Київ, 2017. 137 с.
28. Одорологія у криміналістиці : метод. рекомендації / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, П. Д. Біленчук. Київ, 2010. 52 с.
29. Основи судової експертизи : навчальний посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.
30. Особливості використання обліків та автоматизованих інформаційних систем при розслідуванні кримінальних правопорушень : метод. рекомендації / В. Г. Хахановський, Д. В. Дабіжа, В. В. Пясковський. Київ: 2017. 37 с.
31. Особливості криміналістичного дослідження рукописів, виконаних у незвичних умовах : метод. рекомендації / Л. М. Белова, І. В. Білоус, О. В. Шведова. Київ, 2017. 43 с.
32. Отрошенко В. А., Теслюк О. С. Експертиза відео-, звукозапису. Види досліджень. Особливості призначень : інформаційний лист. Київ : ДНДЕКЦ МВС; Херсонський НДЕКЦ МВС, 2018. 7 с.
33. Патик Л. Л. Техніко-криміналістичне дослідження підробного паспорта громадянина України : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : ЦУЛ, 2013. 140 с.

34. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2015. 432 с.
35. Поняття й система методів техніко-криміналістичного дослідження документів: навч. посіб. / А. В. Іщенко, М. Ю. Будзієвський, І. П. Красюк. Київ, 2011. 97 с.
36. Психолого-криміналістичний портрет невстановленого злочинця / С. О. Шевцов, А. І. Тимошенко, С. М. Лозова. Харків, 2011. 84 с.
37. Психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа в практиці розслідування злочинів: метод. рекомендації / О. І. Мотлях, В. Л. Костюк, Д. В. Куценко. Київ: Освіта України, 2016. 73 с.
38. Свобода Є. Ю. Судове почеркознавство: запитання та відповіді: навчальний посіб. Київ: УкрДГРІ, 2014. 192 с.
39. Система забезпечення судово-експертної діяльності в державах – членах НАТО: наук.-практ. огляд / С. О. Любченко, Ю. Ю. Нізовцев, О. А. Парфило; за заг. ред. О. А. Парфила. Київ: АртЕк, 2015. 56 с.
40. Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія та практика: монографія. Харків: Право, 2016. 456 с.
41. Стлітній А. В. Електронне кримінальне провадження: передумови виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2016. 724 с.
42. Судова балістика: практичні аспекти: навч. посіб. / В. В. Арешонков, А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський; за ред. П. Д. Біленчука. Київ: УкрДГРІ, 2016. 408 с.
43. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Вид-во Ліра-К, 2019. 424 с.
44. Судово-балістичні дослідження: курс лекцій / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, В. В. Арешонков; за ред. П. Д. Біленчука. Київ: УкрДГРІ, 2015. 278 с.
45. Хахановський В. Г. Проблеми теорії і практики криміналістичної інформатики: монографія. Київ: Вид.Дім «Аванпост-Прим», 2010. 382 с.
46. Шевченко О. В. Використання спеціальних товарознавчих знань у кримінальному провадженні: монографія / під заг. ред. О. О. Садченко. Київ: Талком, 2018. 245 с.

До розділу 3 «Криміналістична тактика»

1. Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2011. 164 с.
2. Бахін В. П., Волобуєва О. О. Взаємодія слідчого з фахівцями під час огляду місця події (збір інформації про особу, що скоїла злочин): науково-практичні рекомендації. Донецьк: ДЮІ, 2005. 72 с.
3. Ващук О. П. Невербальна інформація у кримінальному провадженні: теоретико-методологічні основи: монографія. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2017. 430 с.

4. Галаган В. І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : монографія. Краматорськ : ТОВ «Каштан», 2015. 223 с.
5. Головка М. Б., Осипенко І. П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення) : навч.-метод. посіб. Чернігів : Чернігівський нац. технолог. ун-т, 2015. 126 с.
6. Даніель А. В. Використання можливостей електронних засобів масової інформації у розслідуванні кримінальних правопорушень. Київ : «Право». 2019. 192 с.
7. Докази та доказування у кримінальному провадженні : навч. посіб. / [Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.]. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 272 с.
8. Домашенко О. М. Тактичні помилки у слідчій діяльності : монографія. Харків : Вид. агенція «Апостиль», 2019. 168 с.
9. Досудове розслідування кримінальних проступків: метод. рек. / С. С. Чернявський, М. С. Цуцкірідзе, Р. М. Дударець та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 160 с.
10. Криміналістична тактика : навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої. Київ : Алерта, 2016. 244 с.
11. Кузьмічов В. С., Чорноус Ю. М. Слідча діяльність : характеристика та напрями удосконалення : монографія. Київ : ЗАТ «Нічлава», 2005. 447 с.
12. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. ; 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ : «Ін Юре», 2011. 736 с.
13. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні : навчально-практичний посіб. / С. С. Кудінов, Р. М. Шеховцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко ; 2-е видання, розшир. й доповнене. Харків : «Оберіг», 2015. 344 с.
14. Обшук і виїмка (тайники та способи їх виявлення) : навч.-метод. посіб. / І. П. Осипенко, О. О. Адам'юк, Н. М. Сенченко. Чернігів : Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. 132 с.
15. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів : наук.-практ. посіб. / В. П. Бахін, В. К. Весельський, Н. І. Клименко та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 215 с.
16. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посіб. / В. І. Галаган, М. Й. Кулик, Н. С. Моргун, Ю. В. Терещенко. Київ, 2018. 112 с.
17. Організація і тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб : навч. посіб. / С. С. Чернявський, О. О. Алексєєв, І. А. Жалдак та ін. Київ : НАВС, 2016. 66 с.
18. Особливості фіксації ходу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій : метод. рекомендації / О. А. Осауленко, О. В. Александренко, Н. С. Моргун та ін. Київ : НАВС, 2015. 136 с.

19. Пам'ятка слідчому щодо проведення огляду трупа на місці події / Я. В. Фурман, Л. Т. Котляренко. Київ, 2017. 46 с.
20. Пономаренко Д. В. Тактичні питання захисту в кримінальному провадженні. Книга перша : практичний посіб. вид. 2-ге, доп. і переробл. Київ : Фенікс. 2018. 158 с.
21. Пошук та знешкодження саморобних вибухових пристроїв : метод. рекомендації / В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, Я. В. Фурман, К. Ю. Бобрик. Київ, 2017. 33 с.
22. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій : наук.-метод. рекомендації / В. В. Кікінчук, К. Л. Бугайчук, В. О. Малярова, Т. П. Матюшкова. Харків : ХНУВС. 2018. 101 с.
23. Процесуальні документи досудового розслідування (слідчого, адвоката, судді) / М. А. Погорецький, О. П. Кучинська ; 2-ге вид. Київ : Алерта, 2018. 274 с.
24. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : навч. наоч. посіб. у схемах і таблицях / О. А. Осауленко, А. В. Самодін, Г. М. Степанова та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 140 с.
25. Тактика слідчого огляду комп'ютерних систем та їх елементів : наук.-практ. посіб. / В. О. Одерій, С. О. Корона, С. В. Самойлов. Донецьк, 2010. 87 с.
26. Теслюк І. О. Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) : монографія. Одеса : ОДУВС, 2017. 217 с.
27. Удалова Л. Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2005. 324 с.
28. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 128 с.
29. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій : навчальний посіб. / Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.
30. Чаплинський К. О. Тактика пред'явлення для впізнання при розслідуванні злочинів проти життя, здоров'я, волі та статевої недоторканності особи : навч.-практ. посіб. Дніпропетровськ : Свідлер, 2007. 92 с.
31. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : теорія і практика : монографія / за ред. О. П. Кучинської. Київ : Алерта, 2015. 272 с.
32. Шевцов С. О. Можливості використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод. Харків : СПД-ФО Чальцев О.В., 2005. 308 с.
33. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика : системно-структурний аналіз : монографія. Харків : Харків юридичний, 2007. 431 с.

До розділу 4 «Криміналістична методика»

1. Весельський В. К., Зав'ялов С. М., Пясковський В. В. Сучасні можливості використання даних про спосіб вчинення злочину в боротьбі зі злочинністю : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : КНТ, 2009. 160 с.
2. Використання спеціальних знань під час розслідування несанкціонованого втручання в роботу ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку : метод. рекомендації / О. С. Тарасенко, С. С. Охріменко, О. М. Стрільців. Київ, 2018. 73 с.
3. Виявлення та припинення діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки : метод. рекомендації / Д. Й. Никифорчук, С. І. Ніколаюк, Р. П. Томма та ін. Київ, 2018. 68 с.
4. Виявлення, документування та розслідування злочинів, передбачених ст. 315 КК України, вчинених з використанням мережі Інтернет : навч.-практ. посіб. / за ред. В. М. Комарницького, В. О. Криволапчука, Б. І. Бараненка. Сєвєродонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2017. 509 с.
5. Галаган В. І., Яковенко М. О. Особливості методики розслідування нерозкритих грабежів та розбоїв минулих років : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2013. 255 с.
6. Горбачевський В. Я., Сервецький І. В. Вбивство : огляд місця події : монографія / за ред. Я. Ю. Кондратьєва. Київ : НАВСУ, 2003. 175 с.
7. Дії працівників патрульної поліції при виявленні правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків : метод. рекомендації / О. М. Стрільців, А. В. Окушко, О. О. Вакулик та ін. Київ : НАВС, ФОП Кандиба Т. П., 2018. 46 с.
8. Дії учасників слідчо-оперативної групи на місці події, пов'язаної з вибухом : метод. рекомендації / Я. В. Фурман, Ю. П. Приходько, М. В. Нечеснюк та ін. Київ, 2018. 44 с.
9. Досвід країн Європейського Союзу щодо виявлення та розслідування відмивання злочинних доходів із використанням цифрової валюти (криптовалюти) : метод. рекомендації / С. С. Чернявський, В. В. Тацієнко, А. П. Запотоцький, Ю. М. Лагодзінська. Київ, 2017. 84 с.
10. ДТП : огляд, документування, аналіз : практ. poradnik / С. О. Шевцов, В. І. Дячук. Київ, 2013. 264 с.
11. Єфімов М. М. Організація і тактика розслідування хуліганства : навч.-практ. посіб. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 125 с.
12. Журавель В. А. Криміналістичні методики : сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Апостиль, 2012. 302 с.
13. Запотоцький А. П. Основи методики розслідування злочинів у сфері будівництва : монографія. Київ: НАВС, 2018. 320 с.
14. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : тактика проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій : метод. рекомендації / С. В. Албул, С. В. Андрусенко. Одеса : ОДУВС, 2018. 100 с.

15. Калюга К. В. Мистецтво здобувати та використовувати інформацію щодо особи злочинця. Київ : Право. 2019. 256 с.
16. Керівництво з розслідування злочинів : наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Одиссей, 2009. 960 с.
17. Коваленко А. В. Розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів : монографія. Сєверодонецьк, 2018. 267 с.
18. Костенко М. В. Вбивства на замовлення : криміналістична характеристика. Харків : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 160 с.
19. Криміналістика в протидії незаконному використанню вибухових пристроїв, вогнепальної зброї та обігу наркотиків / В. А. Колесник, І. В. Гора. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 400 с.
20. Криміналістичне забезпечення виявлення та розслідування злочинів : монографія / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2018. 430 с.
21. Криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинів : курс лекцій / В. К. Весельський, А. В. Іщенко, В. С. Кузьмічов та ін. Київ, 2011. 177 с.
22. Криміналістичні засоби та методи розкриття та розслідування кримінальних правопорушень : підручник / О. М. Цільмак, О. Є. Користін, О. С. Шаптала, Д. В. Талалай. Одеса, 2015. 302 с.
23. Кузьмічов В. С. Криміналістичний аналіз розслідування злочинів : монографія. Київ : Правник, 2000. 450 с.
24. Методика розслідування квартирних крадіжок : навч.-метод. посіб. / В. С. Бондар, С. В. Головкін, О. А. Єршов та ін. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2011. 399 с.
25. Методика розслідування окремих кримінальних правопорушень (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / Г. П. Власова, Г. О. Ганова, В. М. Гусаров та ін. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2015. 146 с.
26. Методичні рекомендації з виявлення, документування та розслідування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми / О. О. Крюков, О. М. Стрільців, І. А. Ботнаренко та ін. Київ : Фенікс, 2017. 159 с.
27. Наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори : словник-довідник для працівників правоохоронних органів / В. Ю. Шепітько, А. М. Полях, Н. М. Макаренко, Г. П. Петюнін. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2016. 402 с.
28. Нікітіна-Дудікова Г. Ю. Розслідування насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом, вчиненого щодо малолітньої особи : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. М. Чорноус. Вінниця : ТОВ «Твори», 2018. 292 с.
29. Організація і тактика розслідування вбивств через необережність : монографія / А. В. Іваниця, М. М. Єфімов. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 148 с.
30. Організація початкового етапу досудового розслідування кримінальних правопорушень : збірник матеріалів практики / О. З. Гладун, В. П. Стадник, О. В. Яковлев, С. В. Янчишин. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2018. 68 с.

31. Організація розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. / А. Ф. Волобуєв та ін. ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : ХНУВС, 2011. 567 с.
32. Особливості розслідування кримінальних правопорушень, учинених неповнолітніми або за їх участю / С. С. Охріменко, О. Ю. Хахуцяк, С. О. Заїка. Київ, 2016. 74 с.
33. Остапчук М. С. Методика розслідування розбоїв, учинених неповнолітніми. Львів, 2015. 250 с.
34. Пиріг І. В., Самсонова В. В. Методика розслідування крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів : монографія. Дніпро, 2017. 151 с.
35. Поліщук В. В., Мельник Р. В. Розслідування злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв та об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю : монографія. Київ : ЦУЛ, 2017. 173 с.
36. Полях А. М. Криміналістична характеристика та основи розслідування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : монографія / за заг. ред. В.Ю. Шепітько. Харків : Право, 2010. 160 с.
37. Протидія перешкоджанню законній професійній діяльності журналістів в Україні : метод. рекомендації / С. С. Чернявський, Л. В. Опришко, А. В. Даніель та ін. Київ : НАВС, 2017. 50 с.
38. Розкриття квартирних крадіжок працівниками карного розшуку : метод. рекомендації / О. М. Стрільців, В. І. Василичук, М. М. Марков та ін. Київ, 2018. 55 с.
39. Розслідування зґвалтувань минулих років : метод. рекомендації / В. Я. Горбачевський, О. В. Кубарева, Н. О. Симоненко. Київ, 2018. 51 с.
40. Розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок або самогубство на залізничному транспорті : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Ю. Б. Комаринська, О. І. Галаган. Київ : ЦУЛ, 2013. 123 с.
41. Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень ; навчальний посібник / В.В. Пясковський, С.С. Чернявський, П.Є. Антонюк та ін. ; за загальною редакцією В.В. Пясковського. Київ, 2022. 256 с.
42. Розслідування порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів : метод. рекомендації / О. М. Стрільців, А. В. Окушко, А. В. Мельниченко. Київ, 2017. 49 с.
43. Розслідування порушень встановлених законодавством вимог пожежної безпеки : метод. рекомендації / О. В. Таран, В. М. Кіцелюк, М. А. Грига. Київ, 2017. 48 с.
44. Саїнчин О. С. Розкриття і розслідування умисних убивств : концептуальні і практичні основи. Одеса : Юридична література, 2004. 408 с.
45. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень : підручник / О. М. Цільмак, О. Є. Користін, О. М. Заєць та ін. Одеса : Фенікс, 2017. 352 с.

46. Теорія та практика використання спеціальних знань в розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : монографія / М. В. Кривонос, В. С. Бондар. Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС, 2017. 412 с.

47. Тищенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Одес. нац. юрид. акад.; Фенікс, 2007. 260 с.

48. Чернявський С. С. Фінансове шахрайство : методологічні засади розслідування : монографія. Київ : «Хай-Тек-Прес», 2010. 623 с.

49. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 492 с.

50. Шеремет А. П. Розслідування та запобігання вбивствам : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Чернівці : Наші книги, 2008. 248 с.

Інформаційно-довідкові системи, автоматизовані робочі місця, мультимедійні навчальні посібники, дистанційні курси

1. Автоматизоване робоче місце слідчого : інформаційно-довідкова програма / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://www.naiau.kiev.ua/arm/slidch_new/start.html.

2. Інформаційне забезпечення органів Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, В. Г. Хахановський, В. М. Смаглюк. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_zabezpechennia/index.html.

3. Інформаційні технології в діяльності Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, О. Є. Пакриш, В. В. Підвисоцький. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_tekhnolohii/info/autors.html.

4. Криміналістика : мультимедійний підручник / О. О. Алєксєєв, В. В. Пясковський, А. В. Іщенко та ін. Київ, 2016. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/kruminalist/index.html>.

5. Особливості розслідування окремих видів злочинів : мультимедійний навч. посіб. / А. О. Антощук, В. В. Пясковський, А. В. Мировська та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/orovz/index.html>.

6. Робоче місце експерта з трасологічних досліджень : навч. інформ.-довідкова програма. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/arm/arm_trasolog/index.html.

7. Робоче місце експерта-вибухотехніка : інформ.-довідкова програма. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/arm/arm_bmb_exp/index.html.

8. Робоче місце працівника підрозділів протидії наркозлочинності : автоматизоване робоче місце. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/arm/bnon_2015/index.html.
9. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : мультимедійний навч. посіб. / О. А. Осауленко, Г. М. Степанова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/slidchi_rozdii/index.html.
10. Криміналістичне дослідження металюї холодної зброї : мультимедійний навч. посіб. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/xolodna-zbroya/index.html>.
11. Судове почеркознавство : мультимедійний навч. посіб. / Є. Ю. Свобода, К. П. Ключник. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/sudove_pocherkoznavstvo/avtoru.html.
12. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник : практичний посіб. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/dovidnyk_ohliadmp/index.html.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Предмет криміналістики.
2. Функції та завдання криміналістики.
3. Система криміналістики.
4. Історія розвитку і становлення криміналістики в Україні.
5. Сучасні криміналістичні наукові школи України.
6. Видатні вчені-криміналісти України.
7. Вчені-криміналісти Національної академії внутрішніх справ.
8. Поняття та зміст методології криміналістики.
9. Поняття методів криміналістики, їх характеристика.
10. Поняття та сутність криміналістичної ідентифікації.
11. Види, форми, об'єкти та суб'єкти криміналістичної ідентифікації.
12. Стадії криміналістичної ідентифікації.
13. Поняття та сутність встановлення групової належності.
14. Поняття та сутність криміналістичної діагностики.
15. Поняття, система та завдання криміналістичної техніки .
16. Суб'єкти, принципи та правові підстави застосування криміналістичної техніки.
17. Класифікація засобів криміналістичної техніки.
18. Методи криміналістичної техніки.
19. Поняття, завдання і система криміналістичної фотографії.
20. Прийоми і методи судово-оперативної фотографії.
21. Методи судово-дослідницької фотографії.
22. Прийоми та методи криміналістичного відеозапису.
23. Поняття трасології її система та наукові засади.
24. Поняття слідів у трасології та їх класифікація. Механізм слідоутворення.
25. Характеристика слідів ніг і взуття.
26. Характеристика слідів знарядь злочину і інструментів.
27. Характеристика слідів транспортних засобів.
28. Характеристика слідів рук людини.
29. Виявлення і фіксація слідів рук людини.
30. Вилучення слідів рук людини.
31. Поняття, об'єкти і завдання судової балістики.
32. Вогнепальна зброя та бойові припаси: поняття, будова, класифікація.
33. Сліди застосування вогнепальної зброї та механізм їх утворення.
34. Огляд вогнепальної зброї, бойових припасів та слідів їх застосування.
35. Можливості судово-балістичної експертизи.
36. Поняття холодної зброї, її класифікація та будова.
37. Особливості огляду холодної зброї та слідів її застосування.
38. Можливості експертизи холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів.
39. Поняття та система криміналістичного дослідження документів.

40. Система ідентифікаційних ознак почерку.
41. Предмет, об'єкти, завдання судово-почеркознавчої експертизи.
42. Поняття та сутність криміналістичного автороззнавства.
43. Предмет, завдання та об'єкти техніко-криміналістичного дослідження документів.
44. Види підроблення документів та методи їх дослідження.
45. Підготовка матеріалів для технічної експертизи документів.
46. Поняття, значення та наукові основи ідентифікації людини за ознаками зовнішності.
47. Криміналістична класифікація ознак зовнішності людини.
48. Використання ознак зовнішності людини у розслідуванні кримінальних правопорушень.
49. Опис зовнішності людини за методом «словесного портрета».
50. Можливості фотопортретної експертизи.
51. Завдання, об'єкти та суб'єкти фоноскопичного дослідження.
52. Етапи і методи фоноскопичного дослідження.
53. Поняття, властивості та класифікація слідів запаху.
54. Використання одорологічної інформації під час розслідування кримінальних правопорушень.
55. Поняття, класифікація та особливості збирання мікрооб'єктів.
56. Криміналістична реєстрація: поняття, джерела, форми накопичення інформації та види криміналістичних обліків.
57. Особливості функціонування криміналістичних обліків.
58. Предмет, завдання, джерела та засоби криміналістичної тактики.
59. Поняття та сутність тактичних прийомів, тактичних комбінацій, тактичних операцій.
60. Поняття та сутність слідчої ситуації, тактичного рішення слідчого, тактичного ризику.
61. Поняття, сутність та класифікація криміналістичних версій.
62. Стадії, методи побудови та перевірки версій.
63. Зміст організації розслідування, його принципи та рівні реалізації.
64. Зміст планування розслідування, вимоги до різних видів планів.
65. Поняття, завдання, принципи та види огляду.
66. Етапи, стадії та методи огляду місця події.
67. Фіксація ходу і результатів огляду.
68. Поняття, завдання, види обшуку.
69. Підготовка до проведення обшуку.
70. Етапи та тактичні особливості проведення обшуку.
71. Фіксація результатів обшуку.
72. Поняття, сутність, види та принципи допиту.
73. Поняття, сутність та завдання одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб.
74. Підготовка до допиту.
75. Фіксація ходу та результатів допиту.

76. Поняття, мета, сутність та види пред'явлення для впізнання.
77. Підстави та умови пред'явлення для впізнання.
78. Підготовка до пред'явлення для впізнання.
79. Особливості організації робочого етапу окремих видів пред'явлення для впізнання.
80. Фіксація ходу та результатів пред'явлення для впізнання.
81. Поняття, зміст та мета слідчого експерименту.
82. Підготовка до слідчого експерименту.
83. Види слідчого експерименту та загальні тактичні положення його проведення.
84. Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту.
85. Призначення і проведення судових експертиз.
86. Поняття та сутність криміналістичної методики.
87. Класифікація та структура окремих методик розслідування кримінальних правопорушень.
88. Поняття та структура криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.
89. Криміналістична характеристика вбивств.
90. Початковий етап розслідування вбивств.
91. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування вбивств.
92. Криміналістична характеристика зґвалтувань.
93. Початковий етап розслідування зґвалтувань.
94. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зґвалтувань.
95. Криміналістична характеристика крадіжок.
96. Початковий етап розслідування крадіжок.
97. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування крадіжок.
98. Криміналістична характеристика грабежів та розбоїв.
99. Початковий етап розслідування грабежів та розбоїв.
100. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування грабежів та розбоїв.

«ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ТЕМА № 1 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПІДСТАВИ, ПРАВОВІ ОСНОВИ, ПРИНЦИПИ ОРД

Визначення поняття оперативно-розшукової діяльності. Оперативно-розшукова діяльність, як державно-правова форма боротьби із злочинністю. Основні завдання, які вирішуються при здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Проблеми законодавчого забезпечення оперативно-розшукової діяльності. Підстави здійснення ОРД. Принципи оперативно-розшукової діяльності. Співвідношення оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій в діяльності Національної поліції України.

ТЕМА № 2 ПІДРОЗДІЛИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ОРД, ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Кримінальна та спеціальна поліція як суб'єкт ОРД. Поняття сил ОРД та їх характеристика. Форми участі громадськості у вирішенні завдань ОРД. Обов'язки оперативних підрозділів при виконанні запитів міжнародних правоохоронних органів та організацій інших держав. Оперативні працівники та їх повноваження. Вимоги до особистих та професійних якостей працівників оперативних підрозділів.

ТЕМА № 3 СОЦІАЛЬНИЙ ТА ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ТА ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ВИКОНАННІ ОКРЕМИХ ЗАВДАНЬ ОРД

Порядок регулювання законодавством України правового захисту оперативних працівників та осіб, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності. Пільги, що надаються працівникам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Питання соціально-побутового та фінансового забезпечення. Соціальні гарантії, які надаються оперативному працівникові у зв'язку із здійсненням оперативно-розшукової діяльності. Соціально-правовий захист осіб, які залучаються до виконання окремих завдань оперативно-розшукової діяльності.

ТЕМА № 4 ГАРАНТІЇ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОРД. ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОННОСТІ ОРГАНАМИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ОРД

Законність як один із головних принципів оперативно-розшукової діяльності. Контрольно-наглядові інстанції в ОРД. Відомчий контроль за здійсненням оперативно-розшукової діяльності оперативними підрозділами. Прокурорський нагляд за дотриманням законів при проведенні оперативно-розшукової діяльності. Порядок та умови обмеження окремих прав і свобод громадян і юридичних осіб при проведенні оперативно - розшукових заходів. Права громадян та юридичних осіб у випадку обмеження їх прав і свобод.

Гарантії законності при використанні інформації та результатів оперативно-розшукової діяльності. Форми та порядок нагляду за дотриманням законів при проведенні оперативно-розшукової діяльності.

ТЕМА № 5 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСОБІВ ОРД.

Поняття та характеристика засобів оперативно-розшукової діяльності, що використовуються при вирішенні завдань ОРД. Формування інформаційних ресурсів Національної поліції України. Об'єкти та суб'єкти оперативних обліків. Система обліків, що використовуються в оперативно-розшуковій діяльності, їх загальна характеристика та призначення. Криміналістичні, кримінологічні, адміністративні та інші обліки.

ТЕМА № 6 ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНО НАВЧЕНИХ ТВАРИНИ ТА УМОВИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ОРД

Поняття, правові основи і використання спеціально навчених тварин. Порядок оформлення результатів, отриманих за допомогою кінологічної служби. Організація взаємодії під час використання спеціально навчених тварин в ОРД.

ТЕМА № 7 ЗАВДАННЯ, СИСТЕМА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ КАРНОГО РОЗШУКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Правова основа діяльності підрозділів карного розшуку Національної поліції України їх система та структура. Завдання та компетенція підрозділів карного розшуку НПУ в боротьбі зі злочинністю. Головні елементи організації діяльності карного розшуку НПУ та їх характеристика.

ТЕМА № 8 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПІДРОЗДІЛАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Попередження злочинів підрозділами карного розшуку. Розкриття злочинів підрозділами карного розшуку. Організація першочергових та подальших оперативно-розшукових заходів підрозділів карного розшуку при отриманні інформації про злочини.

ТЕМА № 9 ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Оперативно-розшукова характеристика умисних вбивств (в т.ч. на замовлення). Попередження умисних вбивств (в т.ч. на замовлення). Викриття умисних вбивств (в т.ч. на замовлення). Організація першочергових та подальших оперативно-розшукових заходів підрозділів карного розшуку НПУ при отриманні інформації про вчинення умисних вбивств (в т.ч. на замовлення).

ТЕМА № 10 ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти волі, честі та гідності особи за кримінальним законодавством України.

Оперативно-розшукова характеристика незаконного позбавлення волі або викрадення людини. Особливості документування та розслідування захоплення заручників. Сучасні форми та тенденції торгівлі людьми: оперативно-розшукова характеристика та тактика виявлення. Тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів проти волі особи. Заходи забезпечення безпеки потерпілих та свідків під час розслідування злочинів проти волі, честі та гідності особи.

ТЕМА № 11 ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Поняття та види злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи за кримінальним законодавством України. Протидія примушуванню до вступу в статевий зв'язок. Методика розслідування злочинів проти статевої свободи: тактика проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Особливості призначення та проведення судово-медичних та судово-психіатричних експертиз у справах про сексуальні злочини. Тактика використання ДНК-аналізу та інших видів речових доказів при розслідуванні сексуального насильства.

ТЕМА № 12 ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Поняття, загальна характеристика та класифікація злочинів проти власності за кримінальним законодавством України. Оперативно-розшукова характеристика злочинів проти власності. Попередження підрозділами карного розшуку НПУ злочинів проти власності. Організація і тактика виявлення та припинення підрозділами кримінальної поліції злочинів проти власності.

ТЕМА № 13 ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ, ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Поняття, система та загальна характеристика злочинів проти громадської безпеки за кримінальним законодавством України. Оперативно-розшукова характеристика створення, керівництва злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участі у ній. Тактика виявлення та протидії бандитизму: критерії відмежування від інших форм організованої злочинності та злочинів проти власності. Методика розслідування та оперативно-розшукова протидія завідомо неправдивому повідомленню про загрозу безпеці громадян, знищенню чи пошкодженню об'єктів власності. Особливості протидії незаконному поводженню зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами в умовах воєнного стану. Тактичні особливості підготовки та проведення негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД) під час протидії злочинам проти громадської безпеки.

ТЕМА № 14 ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ

Оперативно-розшукова характеристика створення, керівництва злочинною

спільнотою або злочинною організацією. Сучасні форми та канали збуту наркотичних засобів і психотропних речовин. Організація та тактика проведення контролю за вчиненням злочину (оперативна закупка, контрольована поставка) під час документування збуту наркотичних речовин. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку та виїмки у справах про наркозлочини, а також порядок вилучення, забезпечення збереження та відбору зразків вилучених речовин. Взаємодія підрозділів боротьби з наркозлочинністю з іншими службами (кіберполіцією, кримінальним аналізом, Державною митною службою та міжнародними організаціями, такими як Interpol та Europol).

ТЕМА № 15 ПРОВЕДЕННЯ РОЗШУКОВОЇ РОБОТИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ОСІБ, ЯКІ ЗНИКЛИ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Поняття, правовий статус та підстави визнання особи «зниклою безвісти за особливих обставин» за законодавством України (в умовах збройного конфлікту, воєнних дій, тимчасової окупації, надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру). Законодавче регулювання, структура та функціональне призначення Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин; Порядок прийняття, реєстрації та першочергової перевірки заяв (повідомлень) про безвісне зникнення особи в умовах воєнного стану. Суб'єкти здійснення розшукової діяльності: повноваження та алгоритм взаємодії підрозділів кримінальної поліції, органів досудового розслідування, СБУ, уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти, та Міжнародного комітету Червоного Хреста. Особливості проведення розшукових дій щодо осіб, які потенційно перебувають у полоні, в ізоляції на тимчасово окупованих територіях України або були примусово переміщені (депортовані). Організація проведення ексгумації, ідентифікації невпізнаних трупів та алгоритм дій під час виявлення масових поховань на деокупованих територіях.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Еолос України. - 2012. - № 90-91 від 19.05.2012 р.
2. Кримінальний кодекс України: Офіц. Видання. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. - 336 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 20 грудня 1990 року // ВВРУ. – 2015. – № 40-41. – Ст.379.
4. Прооперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року // ВВР. 1992. №22. Ст. 303
5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 35. - Ст. 358.
6. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : Наказ МВС України № 575 від 07 лип. 2017 року.
7. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : Наказ МВС України № 100 від 08 лют. 2019 року.
8. Про затвердження Інструкції «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» : Наказ ГП України, МВС України, СБ України, Адміністрація Держприкордонслужби України, Мінфін України Мінюст України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16 лист. 2012 року.
9. Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України : Наказ ГП України та МВС України № 371/846 від 22 лист. 2021 року.
10. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Національної поліції України : Наказ НП України від 14.11.2015 року № 90
11. Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 29.12.2019 № 1354.
12. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077.

Основна література

1. Агентурна робота Національної поліції України: навч.-практ. посіб. / В. І. Василичук, С. О. Павленко, В. Г. Севрук, А. В. Оголенко та ін. Київ: ДП «ІНФОТЕХ», 2023. 209 с.

2. Албул С. В., Волошин М. О. Організаційно-тактичні засади оперативної установки : навч. посіб. / за заг. ред.: С. В. Пенькова. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 168 с.
3. Албул С. В., Користін О. Є. Концепція розвитку кримінальної розвідки органів внутрішніх справ України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 1. С. 158–163.
4. Андросович Л. Г. Організована злочинність у фінансовій сфері як загроза економічній безпеці України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 1 (36). С. 85–89.
5. Андрусенко С. В. Правові та організаційно-тактичні проблеми протидії організованих злочинності : навч. посіб. / за заг. ред. С. В. Албула, Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 142 с.
6. Аркуша Л. І. Розслідування організованої злочинної та корупційної діяльності: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. проф. М. Р. Аракеляна. Одеса: Фенікс, 2015. 192 с.
7. Бех О. В. Сучасний стан та окремі напрями протидії транснаціональній організованій злочинності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 6. Т. 1. С. 198–204.
8. Васишинчук В. І, Севрук В. Г. Павленко С. О. Оперативно-розшукова діяльність : довідник термінів для підрозділів кримінальної поліції України. Київ : ДП «ІНФОТЕХ». 2023. 109 с.
9. Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами і підрозділами Національної поліції України в запобіганні, виявленні та розслідуванні злочинів: навчальний посібник / В.Є. Тарасенко, Д.В. Головін, О.В. Поліщук. – Одеса: ОДУВС, 2017. – 104 с.
10. Виявлення і розслідування умисних вбивств оперативними та слідчими підрозділами Національної поліції: метод. рек. [Д. Й. Никифорчук, А.В. Савченко, О.С. Тарасенко та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 116 с.
11. Виявлення та припинення діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки: метод. рек. [Д. Й. Никифорчук, С.І. Ніколаюк, Р.П. Томма та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. – 70 с.
12. Внутрішньокамерна розробка членів організованих груп та злочинних організацій: метод. рек. / В. І. Васишинчук, С. О. Павленко, В. Г. Севрук, А. В. Оголенко та ін. Київ: Дп «Інфотех», 2023. 85 с.
13. Вознюк А. А. Види організованих злочинних об'єднань у кримінальному законодавстві України та зарубіжних країн. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 4. С. 53–66.
14. Вознюк А. А., Дудоров О. О., Чернявський С. С. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені злочинною спільнотою (статті 255, 255-1, 255-2, 255-3, 256 Кримінального кодексу України): науково-практичний коментар. Київ: Норма права, 2021. 130 с.
15. Грень Р. Р. Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу

наркотичних засобів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2018. 20 с.

16. Грібов М. Л., Ємець О. М., Руснак Д. І Протидія злочинності: проблеми теорії та практики. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 3 (116). С. 8–21.

17. Грібов М. Л., Черняк А. М. Протидія злочинності оперативними підрозділами правоохоронних органів: поняття та зміст. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 37–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2018_4_5.

18. Ємець О.М., Томма Р.П., Чаплинський К. О. та ін. Алгоритм дій працівників Національної поліції України під час проведення оперативних закупок наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Методичні рекомендації для курантів, викладачів та практичних працівників. 2024. НАВС, ДДУВС. С.44-81.

19. Захист суспільної моралі від злочинних посягань [Текст] : монографія/ О. М. Ємець. Київ. ФОП Маслаков. 2019. 560 с.

20. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: коментар до Розділу XIII Кримінального кодексу України / С.В. Албул, А.М. Бабенко, О.А. Гритенко та інш.; за заг. ред. д.ю.н., генерала поліції третього рангу І.П. Катеренчука. – Одеса: ОДУВС, 2018. – 124 с.

21. Контрольована та оперативна закупка, контрольована поставка: організація і тактика проведення : навч. посіб. / С. В. Пеньков, С. В. Албул, М. О. Волошин, В. Г. Олексенко та ін.. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 172 с.

22. Морозова Я. О. Наукова розробленість оперативно-розшукової протидії підрозділів кримінальної поліції організованих злочинності загальнокримінальної спрямованості. *Право і безпека*. 2016. № 3 (62). С. 74-79.

23. Негласні слідчі розшукові дії : курс лекцій / Никифорчук Д.И., Ніколаюк С.І., Поливода В.В. та ін. // За заг.ред. Д.Й. Никифорчука. - К. : НАВС, 2012. - 124 с.

24. Оперативно-розшукова діяльність [навч. посіб.] / [Є. М. Моїсєєв, О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук та ін.] / За заг. ред. проф. Джужа О.М. - К.: Правова єдність, 2009. - 310 с.

25. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі (розшукові) дії у схемах : посіб. / [Никифорчук Д. Й., Зима Л. М., Тарасенко О. С. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Коваленка. - К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. - 156 с.

26. Оперативно-розшукова діяльність: [мультимедійний навч. посіб.] / [Д. Й. Никифорчук, В.І. Василичук, О.С. Тарасенко]; За заг. ред. д.ю.н. проф. О. М. Джужа, д.ю.н. проф. Д.Й. Никифорчука. — К. : каф. ОРД НАВС, 2012.

27. Оперативно-розшукова документування: теорія та практика : підручник / С. В. Пеньков, В. В. Дараган, А. В. Макашов, М. О. Волошин та ін.. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 454 с.

28. Оперативно-розшукова протидія злочинам проти власності у районі

проведення антитерористичної операції : метод. рек.[Д. Й. Никифорчук, В.В.Шендрик, В.В. Поливода, М.С. Цуцкірідзе та ін.]. – Київ, 2016. – 100 с.

29. Оперативно-розшукова тактика: теорія та практика : монографія / С. О. Павленко. Київ : «ІНФОТЕХ», 2022. 728 с.

30. Організація міжнародного розшуку осіб за кримінально процесуальним законодавством України: метод. рек. [В.В. Неволя, Д. Й. Никифорчук, Ю.М. Чорноус, О.С. Тарасенко та ін.]. – Київ, 2017. – 152 с.

31. Основи оперативно-розшукової діяльності [Текст] : навч. посіб. / С.В. Албул [та ін.] ; за заг. ред. С. В. Албула ; Одес. держ. ун-т внутр. справ, Всеукр. асоц. науковців та фахівців у сфері операт.-розшук. діяльності. - Одеса : Букаєв В. В., 2016. - 268 с.

32. Павленко С. О. Основи оперативно-розшукової тактики : монографія. Київ : Людмила, 2022. 624 с.

33. Порядок організації і тактики проведення поліцейської операції «ПЕРЕХВАТ»: методичні рекомендації / Ю.І. Давигора, Д.Й. Никифорчук, В.І.Василинчук, С.В. Тіхонов, В.А. Куліков, В.В. Крижна. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 58 с.

34. Правове регулювання оперативно-розшукової діяльності та здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми) [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. Р. Шинкаренко, І. О. Шинкаренко, О. В. Кириченко ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпропетровськ : Ліра, 2015. - 270 с.

35. Прокопович Г.В. Особливості тактики використання агентури при виявленні та розкритті службових злочинів в органах влади та управління / Г.В. Прокопович // Науковий вісник КНУВС. - К, 2010. - № 1. - ч. 2. - С. 31-39.

36. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: правові та організаційно-тактичні засади : монографія / В. Г. Севрук. Київ : «ІНФОТЕХ», 2022. 1325 с.

37. Рекрутенко Т. О. Оперативно-розшукове прогнозування як спосіб виявлення організованих злочинних формувань. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 2. С. 262–264.

38. Розслідування незаконного збуту наркотичних засобів та психотропних речовин: посібник/. Київ, Нац. Акад. внутр. Справ, 2019. 135 с.

39. Савін В. М. Міграційна політика як складова національної безпеки України. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 2 (30). С. 52–59.

40. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.

41. Система органів державної влади з правоохоронними функціями в Україні: навчально-методичний посібник / Никифорчук Д. Й., Василинчук В. І., Іляшко О. О. та ін.; за заг. редакцією О. Ю. Бусол. К.: ТНУ ім. В. І. Вернадського. К.: ФОП Кандиба Т. П. 2019. 439 с.

42. Стрільців О.М. Контрольована поставка наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, що пов'язана з перетинанням кордону : метод. реком. / О.М. Стрільців, Д.И. Никифорчук. К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2007. - 40 с.

43. Таран О. В., Гавловський В. Д. Організована кіберзлочинність в Україні: проблеми формування офіційної статистики. *Інформація і право*. 2021. № 4 (39). С. 193–201.

44. Технічні засоби протидії кримінальним правопорушенням : підручник/ Д. Й. Никифорчук, М. В. Кобець, М.В. Кузнецов, О.О. Канцідайло. Київ : Нац. акад. вн. справ, 2019. 234 с.

45. Фільчаков О. В. Стан наукової розробленості проблеми оперативно-розшукової протидії підрозділами кримінальної поліції сприяння кримінально-протиправній діяльності організованої групи або злочинної організації. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2021. № 4 (95). С. 230-241.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Актуальні проблеми теорії оперативно-розшукової діяльності.
2. Основні напрями розвитку теорії оперативно-розшукової діяльності.
3. Нагляд за здійсненням ОРД.
4. Відомчий контроль та його роль у забезпеченні гарантій законності при здійсненні ОРД.
5. Сутність оперативно-розшукової діяльності як юридичної науки.
6. Завдання оперативно-розшукової діяльності.
7. Принципи оперативно-розшукової діяльності.
8. Суб'єкти ОРД: поняття, характерні ознаки. Проблеми реформування системи оперативних підрозділів Національної поліції України.
9. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності.
10. Проблеми використання результатів ОРД у кримінальному судочинстві.
11. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності.
12. Правове регулювання ОРД. Основні напрями удосконалення оперативно-розшукового законодавства.
13. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів.
14. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
15. Підстави та порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
16. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
17. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій.
18. Зняття інформації з електронних комунікаційних мереж.
19. Зняття інформації з електронних інформаційних систем.
20. Обстеження публічно-недоступних місць, житла чи іншого володіння особи як негласна слідча (розшукова) дія.

21. Спостереження за особою, річчю або місцем.
22. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
23. Контроль за вчиненням злочину.
24. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному судочинстві.
25. Протидія злочинам, що вчиняються дітьми.
26. Протидія злочинам, вчинених у сфері економіки.
27. Проблеми оперативного документування злочинної діяльності та його співвідношення з теорією доказування.
28. Протидія злочинам, пов'язаних з торгівлею людьми та нелегальною міграцією.
29. Гарантії законності при проведенні оперативно-розшукової діяльності.
30. Протидія серійним та резонансним злочинам.
31. Форми взаємодії працівників оперативних підрозділів Національної поліції при здійсненні оперативно-розшукових заходів.
32. Організація інформаційно-аналітичної роботи оперативних підрозділів Національної поліції.
33. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
34. Оперативно-розшукова профілактика.
35. Організаційно-тактичні форми взаємодії оперативних підрозділів і слідчих. Перспективи їх удосконалення.
36. Правові та організаційно-тактичні засади застосування оперативно-технічних заходів у протидії злочинності.
37. Конституційні гарантії здійснення виняткових оперативно-технічних заходів.
38. Принципи застосування оперативної техніки.
39. Протидія незаконному заволодінню транспортними засобами.
40. Протидія злочинам, пов'язаних з використанням вогнепальної зброї та вибухових речовин.
41. Організація і тактика виявлення та припинення підрозділами карного розшуку НПУ злочинів загальнокримінального спрямування.
42. Сучасні наукові розробки з проблем тактики оперативно-розшукової діяльності.
43. Протидія наркоманії та наркобізнесу.
44. Проблеми розкриття тяжких та особливо тяжких злочинів. Комплексні оперативно-розшукові заходи, що здійснюються при їх розкритті.
45. Організація оперативного пошуку інформації про кримінальні правопорушення оперативними підрозділами Національної поліції.